

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR
DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI: KUZNEY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alper AKARCA

Lefkoşa
Mayıs, 2018

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR
DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI: KUZEY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alper AKARCA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Engin BAYSEN

Lefkoşa

Mayıs, 2018

KABUL VE ONAY SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Alper AKARCA' nın "İlkokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği" başlıklı tezi Mayıs 2018 tarihinde jürimiz tarafından Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Adı- Soyadı

İmza

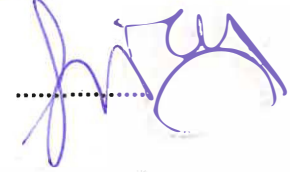
Başkan: Doç. Dr. Murad ALLAHVERDİYEV

Üye (Danışman): Yrd. Doç. Dr. Engin BAYSEN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fatma MİRALAY

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

/2018
Lefkoşa

Prof. Dr. Fahriye Altınay AKSAL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

İmza:

Adı Soyadı: Alper AKARCA

ÖNSÖZ

Toplumlar ve bireyler için sanatın ve sanat eğitiminin önemi yapılan çalışmalarla da ortaya konmuş bir gerçektir. Yaratıcılığın geliştirilebilmesi, öğrencinin kendini özgün bir şekilde ifade edebilmesi, görsel zekayı geliştirmek, eleştirel bakabilmeyi öğrenme ve bireyin sağlıklı gelişimi gibi büyük önemlere sahip olan görsel sanatlar eğitimi dersi ile çocuklar, zorunlu eğitimin ilk kademesi olan ilkokullarda ilk kez karşılaşmaktadırlar.

Çocukların sanata karşı bakış açılarının şekilleneceği, olumlu ya da olumsuz tutumlar geliştirebilecekleri bu çağ ile birlikte belki de ömür boyunca sanata karşı geliştirecekleri tutum ve davranışlar ilkokul veya ortaokul kademesinde kazanılacaktır. Çocukların korunmaya muhtaç oldukları ve daha görsel sanatlar dersine tutum geliştirmedikleri bu çağlarda sanat eğitimcilerine, ailelere, öğretmenlere ve okul yönetimlerine; öğrencilerin görsel sanatlar dersine olumlu tutum geliştirmeleri ve bu dersten elde ettikleri kazanımları ömür boyu kullanabilmeleri adına bazı görevler düşmektedir.

Bu araştırma, KKTC’de öğrenim gören ilkokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını çeşitli demografik değişkenler gözetilerek incelenmesi ve durum değerlendirilmesi yapılmasını kapsamaktadır. Ayrıca bu araştırmanın KKTC’deki eğitim araştırmaları literatürüne de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sürecinde destekleri, yönlendirmeleri, anlayışı ve fikirleriyle yardımlarını esirgemeyen bu sürecin her aşamasında büyük bir özveri ile yanımda olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Engin BAYSEN’e çok teşekkür ederim. Fikir ve görüşleri ile Doç. Dr. Murad ALLAHVERDİYEV ve Öğr. Gör. Muhammet İNCEAĞAÇ’a, geliştirmiş olduğu ölçeği kullanmam için izin verme nezaketinde bulunan Dr. Selma ASLANTAŞ’a, sevgili aileme ve veri toplama sırasında ilgileri ve izinleri ile yardımcı olan Girne 23 Nisan İlkokulu ve Lefkoşa Şehit Ertuğrul İlkokulu müdürlüklerine teşekkürlerimi sunarım.

Alper AKARCA

Mayıs / 2018

ÖZET
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE İLİŞKİN
TUTUMLARI: KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ

AKARCA, Alper

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Engin BAYSEN

Mayıs 2018, 67 Sayfa

Bu araştırma KKTC’de öğrenim gören ilkokul öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma; Lefkoşa ilçesinden seçilmiş olan Şehit Ertuğrul İlkokulu ve Girne ilçesinden seçilmiş olan 23 Nisan İlkokulu 4. ve 5.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Araştırmada, niceliksel araştırma yöntemi kullanılmış olup araştırmanın örneklemini, KKTC’de ilkokul kademesinde öğrenim gören 456 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada verileri toplamak için Aslantaş (2014)’ün geliştirdiği 28 maddelik "Görsel Sanatlar Dersine yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmada, (1) “Hiç katılmıyorum”, (2) “Katılmıyorum”, (3) “Katılıyorum” ve (4) “Tamamen katılıyorum” olarak Likert tipi 4’lü dereceleme ölçek maddeleri kullanılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler, bilgisayar ortamına geçirilip “SPSS 18.0” ve “LISREL 8.80” programları kullanılarak değerlendirilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna göre veriler normal dağılıma sahip olmadığından verilerin analizinde non parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır.

Tutum ölçeğinden çıkan sonuçlar Kişisel Bilgiler Formundaki veriler ile karşılaştırılmış, sonuç olarak tutumlar anlamında cinsiyete, sınıf durumuna, eğitsel kol faaliyetlerine, ailede görsel sanatlar ile ilgilenen birey varlığına göre tutumlar arasında anlamlı fark bulunmuş, yaş ve anne-baba eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlardan öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcük: Eğitim, Sanat Eğitimi, Görsel Sanatlar Eğitimi, Görsel Sanatlar eğitimine yönelik tutum ölçeği

ABSTRACT**ATTITUDES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN REGARDS TO
VISUAL ARTS LESSONS (TRNC EXAMPLE)****AKARCA, Alper****Department of Visual Arts Education****Thesis Supervisor: Ass. Prof. Engin BAYSEN****May 2018, 67 Pages**

This research is conducted to identify the attitudes of primary school students studying in TRNC in regards to visual arts lessons. It is restricted to 4th and 5th grade students selected from Şehit Ertuğrul Primary School from Nicosia district and 23 Nisan Primary School from Kyrenia district.

A quantitative research method has been used and samples of the research consists of 456 primary school students studying in TRNC. In order to obtain data for the research, “Attitude Scale Intended For Visual Arts Lessons” which consist of 28 articles and was developed by Aslantaş (2014) has been used.

For the research data, Likert type grading has been used as (1) Strongly Disagree, (2) Disagree, (3) Agree, (4) Strongly Agree. Data was collected and evaluated by ‘SPSS 18.0’ and ‘LISREL 8.80’ programs. Because the data did not have a standard distribution according to the results of Kolmogorov-Smirnov test, of the parametrical, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests have been used to analyze the data.

The results gathered from the attitude scale were compared with the data that exists in the Personal Information Form, and as an outcome, statistically significant differences have been found in regards to; gender, social status, educational branch activity, presence of a relative who is interested in visual arts, but no significant differences were found in terms of age and education level of the parents.

Keywords: Education, Art Education, Visual Arts Education, Attitude Scale Intended For Visual Arts Lessons.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYANI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
SİMGELER	x
KISALTMALAR.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem cümlesi.....	3
1.2. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sanat ve Eğitim.....	5
2.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	6
2.2. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitiminin Gelişimi.....	7
2.3. Cumhuriyet Sonrası Sanat Eğitiminin Gelişimi.....	9
2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları.....	10
2.5. İlköğretim Görsel Sanatlar dersi Öğretim Programı.....	11
2.5.1 Yaratıcılık.....	13
2.5.2. Eleştirel düşünme.....	14
2.6. Eğitsel Kol Faaliyetleri.....	14
2.7. Görsel Sanatlar Eğitiminin Sorunları.....	15
2.8. Çocuğun Sanatsal Gelişimi.....	16

2.8.1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş)	16
2.8.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş).....	17
2.8.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş).....	18
2.8.4. Gerçekcilik (Gruplaşma) Dönemi (9-12 Yaş).....	18
2.8.5. Mantık Dönemi (Görünürde Doğalcılık) Dönemi (9-12) Yaş.....	19
2.9. Çok Alanlı Sanat Öğretimi Yöntemi.....	19
2.10. Sanat Eğitiminde Yöntemler.....	20
2.10.1. Kopya Yöntemi.....	21
2.10.2. Kolaydan Zora Gitme Yöntemi.....	21
2.10.3. Yaratıcı Drama.....	21
2.10.4. Soru-Cevap-Tartışma Yöntemi.....	22
2.10.5. Çözümleme ve Birleştirme Yöntemi.....	22
2.10.6. Proje Destekli Öğretim Yöntemi.....	22
2.10.7. Gösteri Yöntemi.....	23
2.10.8. Psikolojik Yöntem.....	23
2.10.9. Müzikle Resim.....	23
2.10.10. Bellek Eğitimi Yöntemi.....	24
2.11. Sanat Eğitimi Kuramları.....	24
2.11.1. Sanat Yoluyla Eğitim Kuramı.....	24
2.11.2. Sanat İçin Eğitim Kuramı	25
2.12. Sanat Kuramları.....	25
2.12.1. Taklitçi ya da Yansıtmacı kuram.....	25
2.12.2. Biçimci kuram.....	25
2.12.3. Dışavurumcu Kuram.....	25
2.12.4. İşlevsellik Kuramı.....	26
2.13. İşbirlikli Sanat Öğretimi.....	26
2.13.1. İşbirlikli Sanat Öğretiminin Kazanımları.....	26
2.14. Çoklu Zeka Kuramı.....	27
2.15. Tutum.....	29
2.15.1. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler.....	30
2.15.1.1 Duygusal Öğeler	31
2.15.1.2 Zihinsel (Bilişsel Öğeler).....	31
2.15.1.3 Davranışsal Öğeler.....	31

2.15.2. Tutumların Öğrenilmesi.....	31
2.15.3. Tutum Ölçme Yaklaşımları.....	32
2.15.4. Tutumların Değişimi.....	32
2.15.5. Öğrenci Tutumları ve Öğretmen.....	33

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	34
3.2. Evren ve Örneklem.....	34
3.3. Verilerin Toplanması.....	34
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	35

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları	37
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	39
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	40
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	40
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	41
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	42
4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	43
4.8. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	43
4.9. Öğrencilerin GSDTÖ'ye Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular ve Yorumlar...	44

BÖLÜM V

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	52
5.2. Öneriler.....	52
5.2.1. İlerideki Çalışmalara Yönelik Öneriler.....	53
KAYNAKÇA	54
EKLER.....	60

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. GSDTÖ'nün Doğrulatoryı Faktör Analizi Uyum Değerleri.....	35
Tablo 2. Veri Setinin Normallik Testi Bulguları.....	36
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları.....	37
Tablo 4. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları.....	39
Tablo 5. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	40
Tablo 6. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları.....	40
Tablo 7. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Eğitsel Kol Faaliyetlerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	41
Tablo 8. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Ailede Görsel Sanatla İlgilenenlerin Varlığına Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları.....	42
Tablo 9. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	43
Tablo 10. Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	43
Tablo 11. Öğrencilerin GSDTÖ'ye Verdikleri Cevapların Dağılımları.....	44

SİMGELER

Simgeler

f	: Frekans
N	: Kişi Sayısı
P	: Anlamlılık Düzeyi
U	: Mann Whitney U
Sd	: Serbestlik derecesi
X	: Ortalama
%	: Yüzde Oranı
χ^2	: Ki Kare

KISALTMALAR

AGFI	:Adjustment Goodness of Fit Index, Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi
AKT	:Aktaran
BKZ	:Bakınız
CFI	:Comparative Fit Index, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi
ÇASEY	:Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
DFA	:Doğrulayıcı Faktör Analizi
GFI	:Goodness of fit index, İyilik Uyum İndeksi
GSDTÖ	:Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
LISREL	:Linear Structural Relations, Lineer Yapısal İlişkiler
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
NNFI	:Non-Normed Fit Index, Normlaştırılmamış Uyum Endeksi
RMSEA	:Root Mean Square Error of Approximation, Tahmin Hatalarının Ortalamasının Karekökü
SPSS	:Statistical Package for the Social Sciences, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı
SRMR	:Standardized Root Mean Square Residual, Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü
TRNC	:Turkish Republic of Northern Cyprus, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
VB.	:Ve Benzeri.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sanat sözcüğüne baktığımızda genellikle plastik ve görsel sanatlar için kullanılmaktadır. Edebiyat ve müzikte sanat kategorisindedir. Müzikte dinleyiciler ile sanatçının arasında herhangi bir ifade aracı yokken, sanatçı doğrudan doğruya dinleyiciye ulaşabiliyorken, ressam çevresinde gördüğü dünya ile kendisini ifade etmeye çalışmaktadır. Bütün sanatların ortak özelliği ise hoş a gitmek, beğenilmek isteğidir. Bu isteğe bağılı olarak da sanatın tanımını da “Hoşa giden biçimler yaratma çabası” olarak yapabiliriz. Sanatın amacı duygu, düşünce ve heyecanlarımızı biçimlendirerek başkalarına ulaştırmaktır (Ersoy,1995).

İnsanlık tarihine baktığımızda, sanatın insanlığın başlangıcından beri bizlerle olduğunu görmekteyiz. Bu başlangıçtan beri insanoğlu, ataları için söyledikleri ilk şarkılardan, ilk danslarından, ilk mağara resimlerinden bugüne kadar sanat, insan yaşamının betimlenmesini, anlatılmasını ve kökleştirilmesini sağlamıştır. İnsanlar yaşanan dünyayı anlaşılır kılmak için ruh ile bedeni, zekayla duyguyu, zamanla mekanı ve yaşantılarındaki olayları birbirleriyle ilişkilendirmişlerdir. Açıklayamadıkları başka şeyleri ise ifade etmek amacıyla sanatı keşfetmiş, yaratmışlardır (Özsoy, 2007).

Sanat, insanın vazgeçemediğı gereksinimlerdenir. Çünkü sanat, insanın fizyolojik ve biyolojik yapısındaki boşluğu doldurmaktadır. Sanat, insanın ruhsal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gereksinimlerini karşılamakta, sanatçıya ve tüketiciye mutluluk vermektedir (Mercin, 2011). Hava olmadan nefes alamıyorsak sanatsız bir toplum ya da ulus da düşünölememektedir (Özsoy, 2007).

Hicks (2004)’e göre “Sanat, bireyin yaşadığı toplumda etrafında olup bitenlere karşı kendini farklı biçimlerde ifade edebildiğı dinamik bir süreçtir” (Akt. Mercin, 2011, s. 1).

19. Yüzyılın yarısından başlayarak önce endüstrileşme sürecinde başta giden ölkeler olmak üzere sanat eğitime toplumun ilgisinin arttığı ya da arttırıldığı bir gerçektir (San, 2010).

Örgün eğitim kurumlarında sanat öğretimi, sanat eğitimi ile birlikte; uygulama ağırlıklı olarak kuramsal boyutu ile birlikte yürütülür. Çağdaş sanat eğitimi programları hem sanatın öğretilebileceği yönünü, hem de insanın estetik eğitimini önceleyen ve aynı zamanda sanatın diğer alanlarına ilişkin entelektüel bilgi ve temel uygulamalara yer veren bir anlayışa göre biçimlendirmeye çalışmıştır. Bu anlamda yürürlükte olan ilköğretim sanat programı “Görsel Sanatlar Eğitimi” olarak tanımlanmaktadır. Bu adlandırma uygun bir adlandırmadır (Artut, 2010, s. 3-4).

İnsanın özgürleşmesinde sanat etkinlikleri yararlı bir araçtır. Bu yolla, özgür, barışçı, insancıl, toplum ile bütünleşmiş ve değişen koşullara göre kendini yenileyebilen akılcı bir düşünce sistemini kavramış insan yetişebilecektir. Bu insan, doğruluğunu, yurt ve insan sevgisini kendi tarihinden alan, fakat çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak yolunda bulunan toplum düzenine uyan insandır. Bu bireyler, sanatın uygulayıcıları, destekleyicileri ve tüketicileri olarak, çağdaş toplumu oluşturacaklardır. Sanat eğitimi toplumun refaha ulaşmasında da büyük bir etkindir. Çünkü halkın yaratıcı gücünün geliştirilmesiyle toplum olanakları da o denli artacaktır. İnsanların birbirleriyle anlaşabilmesinde, kültür ve estetik beğenin de önemli bir payı vardır. Sanatın evrensel bir dili vardır ve toplumlar arası ortaklıklar kurulabilmesi, ortak beğeni ile mümkün olmaktadır. Bu da sanat eğitimi ile gerçekleşebilir (Telli, 1990).

Sanat eğitimi, bazı ilgi ve yetileri ortaya çıkarabilir. Fakat sanat eğitiminin asıl amacı yaşamın değerli kılınması ve yaşamdan zevk alınmasının sağlanmasıdır. Bu nedenle çağdaş ve çağa uygun nesillerin yetiştirilmesi ve insanı kendi değerleri içerisinde var etmeyi amaçlar. Bu bireyin yetiştirilmesi “aydın insan olma” ilkesine de uygundur. Sanat insan varlığını değerli kılmada, yaşamı daha yaşanılabilir bir yer haline getirmede görev üstlenir (Erinç, 2004).

Sanat eğitimi insanın özgürlük ve bağımsızlık duygularını doyuma ulaştırmaktadır. Yaratıcılık ve sanat ancak özgür bir ortamda gelişebilir. Sanat eğitimi ile özgürlük duygusu doyuma ulaşır, bağımsızlık duygusu ise kendiliğinden gelişir. Sanat eğitimi ile geniş bir açı ile düşünme yeteneği de kazanılmaktadır. Birey, sorunlar karşısında yargılayarak, hayal gücünü kullanarak, diğer bilgilerini birleştirerek, yanıtlardan birini seçerek, kendine özgü problemi çözme yolunu bulacaktır. Ayrıca işbirliği ve bireye tam olarak görevini benimsemesi ve yapması gerektiğini öğretecektir (Telli, 1990).

Kısacası, insanın doğal gereksinimleri arasında sanatın önemli bir rolü vardır. Sanat ile birey kendisini özgün bir biçimde, başka bir deyişle kendine has bir biçimde ifade edebilmektedir. Sanat ve yaşam birbirleriyle iç içedir. İkisini birbirinden bağımsız düşünemeyiz. Yaşamımızın her alanında sanat'la ve sanat eserleriyle karşılaşmaktayız.

Sanat eğitiminin bireyin gelişimi açısından önemi göz önünde bulundurulduğunda; bu araştırmanın amacı, KKTC'de zorunlu eğitimin ilk kademesi olan ilkokullarda öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını incelemektir.

1.1. Problem cümlesi

KKTC'de ilkokul kademesindeki öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumu nedir ve çeşitli demografik değişkenler açısından tutum farklılıkları var mıdır?

1.2. Alt Problemler

KKTC'de ilkokul kademesinde eğitim ve öğrenim gören 4. ve 5.sınıf ilkokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine olan tutumlarında;

1. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Yaş değişkenine göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark var mıdır?
4. Eğitsel kol faaliyetleri değişkenine anlamlı bir fark var mıdır?
5. Aile içerisinde görsel sanatlar ile ilgilenen birey olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. Baba eğitim durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
7. Anne eğitim durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma KKTC'de öğrenim gören İlkokul öğrencilerinin Görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını, çeşitli demografik özellikler de gözetilerek incelemek, sonuçları ortaya koymak ve bulguları tartışıp uygun öneriler getirmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma KKTC'deki ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelenmesi ve çeşitli demografik farklılıklarını araştırdığı ve geleceğe dair alınacak kararları etkileyebileceği düşünüldüğü için önemlidir.

Bu araştırma KKTC'deki ilkokullarda ilk kez uygulanacak olmasından dolayı ve KKTC sınırları dahilinde ilkokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını araştıran ilk araştırma olması sebebiyle önem taşımaktadır. Ayrıca başka araştırmalara ve araştırmacılara da örnek olacağı düşünüldüğü için ve araştırma sonucunda getirilecek öneriler açısından da bu araştırma önem taşımaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, KKTC'nin Lefkoşa ve Girne ilçelerinden seçilmiş olan iki ilkokulun 2017-2018 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 4. ve 5.sınıf toplam 456 öğrencisi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Görsel sanatlar: “Göze hitap eden resim, heykel, mimari, süsleme sanatları” (Tepecik, 2002, s. 11).

Gözlem: “Bilimde ve sanatta bir şeyi yorumlamaya başlamadan önceki bilgi toplama aşaması. Nesneleri ve olayların niteliklerini saptamak ve nesnelere ilişkin bilgilere ulaşmak için yapılan inceleme” (Keser, 2005, s. 153).

Estetik: “Estetik doğada ve sanatta güzeli araştırır” (Yetişken, 1991, s. 9).

Yaratıcılık: “Yaratıcılık, insana ve kişiye özgü bir yepyeni anlatım türüdür” (Türkdoğan, 1984, s. 30).

Öğretim Programı: “Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir” (Demirel, 2015, s. 6).

Eğitsel kol faaliyeti: Eğitsel Kol faaliyetleri, ders dışında bir programa bağlı olarak sürdürülen eğitim etkinliklerinin tümünü anlatır (<http://www.mebnet.net>).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sanat ve Eğitim

Eğitim genel anlamı ile insanları belli amaçlara göre yetiştirmek ve davranış değiştirme sürecidir. Yeni kuşakların gereken bilgi, beceri, tutum ve anlayışları elde etmeleri ve kişilik geliştirmelerine yardım etme süreci olarak tanımlanmaktadır (Helvacı ve Şahin, 2007). Eğitim, belli bir alanda yetiştirme ve geliştirmeyi, yeni kuşakların toplum yaşantısında yerlerini alabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayış elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Balamir, 1999).

“Sanat bir başkasının yansıttığı duyguları görerek ya da duyarak algılayan birinin, bu duyguların aynısını yaşaması temeline dayanan bir etkinliktir” (Tolstoy, 2012, s. 49).

“Sanatın görevi her zaman insanı bütünlüğü içinde heyecanlandırmak, kendisini başkasının yaşamı ile bir görebilmesini başkalarında kendisinin olabilecek yaşantıları benimsemesini sağlamaktır” (Fischer, 1990, s. 11). İnsan, nasıl ki duyma ve düşünme yetilerini kullanmaya başladıktan sonra gerçek anlamda hayatın içinde diyebiliyorsak, insanlığın da duygu ve düşüncelerini çizgilerle, renklerle, canlı ve cansız simgeler halinde şekillendirmeye başladığı andan itibaren, gerçekten tarih sahnesine çıktığını söyleyebiliriz. Sanat, insanı günlük hayatın dar kalıplarından kurtaran bir teneffüs anı gibidir (Yolcu, 2009).

San (1979)’a göre sanat doğal bir olaydır ve böyle görmemiz gerektiğini belirtir. Sanatı, keyfi süsleyici bir etkinlik olarak görenlere karşı sanatı; düşünme, algılama, imgeleme ve bedensel eylemlerinde katıldığı etkin bir süreç olarak görmektedir. Sanatın konuşmak gibi ifadesel öğeleri ve nefes almak gibi de ritmi vardır. Sanatı, öğrenme ve gelişim süreci içerisinde etkin bir yardımcı olarak görmektedir.

Kısacası, sanat eseri ile izleyici, sanatçının estetik duygusuna ve anlatmak istediklerine ortak olur. Sanat ile kişi kendisini özgürce ifade edebilmektedir bu bazen bir resim bazen bir tiyatro, bir resim ya da müzik olabilmektedir. Eserler ise kuşaktan kuşağa tarihe tanıklık etmektedirler. Sanatçı, duygularını düşüncelerini ve

hissettiklerini vermek istediği mesajları topluma bu yolla aktarabilir. Sanat, izleyiciyle sanatçı arasında bir duygu alışverişine olanak sağlar. Herkes baktığı sanat eserinden farklı anlamlar farklı “güzellikler” çıkartır. İnsanlar için göreceli olan güzellik kavramı sanat eserleri içinde kimine güzel, kimi içinde güzel değildir. Sanat insana, kişiden kişiye değişen güzellikler yaşatır.

2.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi tanıma karşılık gelen birden fazla eşanlamlı sözcük bulunmaktadır. Sanat eğitimi kavramının tanımını yaparken genel anlamı ile sanatların bütün alanları ve biçimleri ele alınmakta, okul içinde ve okul dışında yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlanmaktadır. Dar anlamı ile de okullardaki ve sınıflardaki sanat dersleridir (San, 2010).

Sanat eğitimi; öğrencilere yaratıcı düşünme, sorun çözme ve karar vermeyi, öğrenmeyi öğrenmeyi, sezgilerini geliştirmeyi, iletişim kurmayı, araştırma becerilerini kazandırma, estetik duyarlılık edinme ve insan olduğunun bilincine vardırma amaçlamaktadır (Balamir, 1999). “Sanat eğitimi insanın duygu, düşünce, yeti ve yeteneklerini bir bütün olarak geliştirmeye yönelik yapıcı ve yaratıcı etkinlikleri kapsar” (Etike, 1995, s. 15).

Sanat eğitimi sadece insana özgü bir ihtiyaçtır varsayımı ile hareket edersek, bireyin tüm bedensel ve ruhsal eğitim bütünlüğü içerisinde yaratıcılık ve yetenek güçlerinin olgunlaştırılması ve estetik duygularının geliştirilmesi çabalarını sanat eğitiminin anlamı olarak tanımlayabiliriz. Sanat eğitimi daha genel anlamı ile ele alırsak, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına “Sanat Eğitimi” adını verebiliriz (Türkdoğan, 1984).

Sanat eğitimi, sanatla ilgilenen kişide de sanat eseriyle karşılaşp sanat eserini değerlendiren kişide de tüm zihinsel süreçleri algılama, duygu, imgeleme, düşünme, çağrışım ve anma gibi süreçleri eğitmektir. Ayrıca kişilik gelişimi, yaratıcı ve üretici güçlerin geliştirilebilmesi bakımından gereklidir (Balamir, 1999).

Sanat eğitimi yaratıcı süreç içerisinde özgür düşünme, özgür çalışmaya yönlendirmeye çalışırken çocuğa kendini özgürce ifade edebilme fırsatı vermektedir. Çocuğun kişilik gelişiminde, kendine güven kazanmalarında etkilidir. Çocuk, atölye derslerinde paylaşma, sorumluluk, düzen malzemeyi kullanma konularında

bilinçlenir. Bir milletin oluşumunda, varlığını sürdürebilmesi ve sağlam temeller ile ilerleyebilmesi için maddi ve manevi değerlerin önemi büyüktür. Sanat eğitimi çocuklara, kültür, sanat ve tarih değerlerini kazandırmanın yanı sıra özgürce yaratıcı düşüncelerini ortaya koyabilecekleri bir süreç olmalıdır. Sanat eğitimiyle içinde bulunduğu toplumun kültürünü öğrenen bireyler, sanatına, geleneğine, kültürel değerlerine, tarihine saygı gösteren ve onu koruyan bireyler olarak kültürün gelecek nesillere taşıyıcısıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2007).

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargıda bulunabilmesi için yardımcı olmayı amaçlar. Kişinin yeni biçimleri hissetmesini, heyecanlarını doğru bir biçimde yönlendirmesini öğretmektedir. Sanat eğitimi sadece sanatçı yetiştirmesine yönelik olmayıp, yetiştirmek durumunda olduğu herkesi yaratıcılığa yönlendirip, bilişsel, duyuşsal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Sanat eğitimi her yaştaki birey için gereklidir ve insan hayatında önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır ve her yaştaki birey için gereklidir. Sanat eğitimi, bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için gereklidir (Yolcu, 2009). Genel seviyeleri ne düzeyde olursa olsun bütün ülkeler ve toplumlar için sanat eğitimi kaçınılmaz bir gereksinimdir (Artut, 2009).

Ulu Önder Atatürk de “Bir millet sanattan ve sanatkardan mahrum ise, tam bir hayata malik olamaz” sözü ile sanatın insan hayatındaki önemini vurgulamıştır (MEB, 1997).

Kısacası, bütün uzmanların ve sanat eğitimcilerinin ortak paydada bulunduğu nokta, sağlıklı bireylerin yetişmesi, bireyin sağlıklı gelişimi için sanat eğitimi olmazsa olmazdır. Yaratıcılık, estetik duyarlılık kazanma, yaşanan toplumun kültürünü öğrenme, öğrencinin kendisini özgün bir biçimde ifade edebilmesi gibi çeşitli kazanımların elde edilebilmesi adına görsel sanatlar dersi önemli bir araçtır.

2.2. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitiminin Gelişimi

16.yüzyılda üst düzey yönetim sanat ile ilgiliydi. Pek çok kaynağa göre bu dönemde yurtdışından gelen sanatçıların sarayda misafir edildiği bilinmektedir. 16. yüzyılda Osmanlı Resim sanatı minyatür alanında en güzel örneklerini vermiştir (Erbay, 1997).

Birçok kaynakta ifade edildiği gibi Türk resminin batı resmiyle tanışması, 18. ve 19. Yüzyılda olmamış, 1453 yılında İstanbul’un fethinden sonra Fransız büyükelçiler

yanlarında Rönesans kültürünü almış ressamalarda getirmişlerdi. Bu anlamda ilk olarak İstanbul'a gelen ressam Pierre de Coeck (1533) olmuştur. Coeck, suluboya ve gravür tekniğinde akademik kurallara uygun olarak sultanın, resmi geçit törenlerinin, bazı sportif oyunların ve özellikle İstanbul'un geniş bakış açılı resimlerini yapmıştı. Bu çalışmalar daha sonraki yüzyıllarda da devam etmiştir (Ünver, 2002).

Etike, (1995)'e göre batıda 15.yüzyıl Rönesans ile birlikte doğaya yönelik resim sanatı artarak gelişim gösterirken, Türkiye'de bu süreç 19. Yüzyıl sonlarında yaşanmıştır.

Türk sanatı 1700'lü yıllardan itibaren batı'ya yönelmeye başlamış, saraya yabancı ressamalar alınmıştır. Saray'da sanat eğitimi babadan oğula, ustadan çırağa olmak üzere devam etmiştir. Sanat eğitiminin okullarda başlaması ise 1793 senesinde Mühendishane ve Harbiye Mekteplerinde doğa gözlemine dayalı resim derslerinin programa alınmasıyla olmuştur. Daha çok mesleki amaçla programda yer edinmiş olsalar da bugün ulaşılmış olan sanat eğitimi düzeyin ilk hareketleri olduğu için önemlidir (Yolcu, 2009).

18. yüzyıl sonlarına doğru geleneksel resim anlayışımız 19. yüzyıl ortalarında batıya yönelecek ve tarihimizden kopacak, Mühendishane ve Harbiye mekteplerinin uygulamaya koydukları karakalem ve yağlıboya çalışmaları, Avrupa sanatının temelini Türkiye'de atmış olacaktı (Berk, 1983). 1846 yılına gelindiğinde Mühendishane'ye müdür olan Bekir Paşa bakır oyma ve taş baskı yöntemlerinin öğretilmesi hususunda da tamimler çıkartmıştır (Erbay, 1997).

Cumhuriyet öncesi ilk sanat eğitimi hareketleri içinde 1883 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulan Sanayi-i Nefise mektebinin büyük önemi vardır. Bugünkü adıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olan Sanayi-i Nefise mektebiyle askeri ressamların yerine bu okuldan mezun olan sivil sanatçılar gelecektir (Yolcu, 2009).

Yukarıdaki bilgiler ışığında, daha önceleri yalnızca Mühendishane'de ve Harbiye Mektebi'nde sadece askerlerin, mesleki amaçla alabildiği resim dersleri artık sivil halk tarafından da alınabilecekti. Bu bağlamda Sanayi- i Nefise Mektebi'nin tarihimizdeki önemi büyüktür.

Sanayi-i Nefise Akademinden mezun olan ressamlar, sanatçı olmalarının yanı sıra uzun seneler resim-iş öğretmenliği görevinde de bulunmuşlardır. Ancak, sanatçı-

eğitimciler çocukları kendi yetiştirme tarzlarıyla eğittiklerinden yetersiz bulunup eleştirilmişlerdir 1927’de ise akademi içerisinde resim öğretmeni olmak isteyenler için öğretmenlik formasyonu veren bir kurs açılmıştır (Yolcu, 2009).

Etike, (2001)’e göre, Türkiye’de ortaöğretim kurumlarının ilk resim öğretmenleri bu okullardan yetişen öğretmenler arasından çıkmıştır. 1883’te kurulan akademiden yetişen öğretmenler cumhuriyet sonrası ortaöğretim kurumlarında da görev almışlardır.

1883 yılında açılmış olan sanayi-i nefise mektebinde sadece erkek öğrenciler eğitim görmekteydi. Toplumsal gelişmeler ile birlikte kız öğrencilerinde eğitimi için 1914’te kız sanayi-i nefise (inas sanayi-i nefise mektebi) kurulur. Bu okulun resim ve heykel bölümleri vardır. 1925 yılındaysa bu iki okul birleştirilir. Cumhuriyet Döneminde(1923-1950) resim öğretmeni yetiştiren iki önemli eğitim kurumu; Güzel Sanatlar Akademisi ile Gazi Eğitim Enstitüsü’dür (Etike, 2001).

2.3. Cumhuriyet Sonrası Sanat Eğitiminin Gelişimi

Avrupa’da ciddi anlamda sanat eğitiminin ele alınışı 18. Yüzyıl sonlarında, Türkiye’de ise 1930’larda gündeme gelmiştir (Etike, 1995). Cumhuriyet dönemi, kültür tarihimiz açısından başarılı bir dönemdir. Yeni ulus olma, yeni bir toplum olma yolunda çağdaşlaşmaya doğru bir süreç yaşanır (Kırıçoğlu, 1991).

Yaratıcı girişimci insan tipine gerek duyulan cumhuriyetin ilk yıllarında (1923-1932) yabancı uzmanlar Türkiye’ye davet edilir. Bu uzmanlardan Amerikalı eğitimci John Dewey, 1924’te Türkiye’de eğitim sorunları üzerine bir rapor hazırlar. Bu raporda yaratıcılığa ve teknik beceri eğitimine, yeteneklerin geliştirilmesine özellikle uzman öğretmenlerin yetiştirilmesine önem verilmesini önerir. Dewey’in önerisi üzerine 1926 senesinde Ankara’da gazi orta öğretmen okulu, 1932 senesi içinde de bu okul bünyesinde resim-iş bölümü açılır. O dönemden başlayarak 1932- 1962, 1963-1974, 1974-1982, 1982-1994 yılları içinde farklı gerekçelerle farklı programlar uygulanarak bugüne gelinmiştir (Kırıçoğlu, 1995) .

1940’lı yıllara gelindiğinde ise Resim-İş dersinde “çocuk merkezci” yaklaşımlar esas alınmaya başlanır. Çocukların yaratıcı uğraşlarının sadece sanatsal yönlerini değil bütün zihinsel yetilerinin de gelişmesine katkı sağlayacağı görüşü kabul görür (Kırıçoğlu, 1991).

2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amaçları

Artut (2009), görsel sanatlar eğitiminin amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Sanatsal aktivitelerin (sanatsal etkinliklerin) ve yaratıcılığın doğasını tanımaları ve benimsemeleri
- Duygusal, duyuşsal, bilgisel, entelektüel etkinliklere bağlı artistik becerileri kazanmaları
- Sanatsal etkinliklerle ortaya çıkan düşünce ve hareket özgürlüğü ile ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleri
- Görme, ayımsama (görsel duyarlılığın gelişimi) ve görsel olan her şeyin netleştirilmesine olanak sağlayan aktif bir algılama işlevi olduğu şeklinde beceri kazanmaları. Sanat yapıtlarını değerlendirebilecek, onları ayımsayabilecek nitelikli sanat tarihi ve estetiksel bilgi birikimine sahip olmalarını sağlamak.
- Günümüzün en önemli sorunlarından biri olan “çevre” kavramının ne anlama geldiğini anlamaları, yetişkin bir birey olarak onun geliştirilmesi için duyarlı olmalarını, sorumluluk alabilmelerini sağlamak.
- Araştıran, inceleyen, sorgulayan, hoşgörülü, geniş, özgür, düşünceli, bireylerin yetişmesine olanak sağlamak
- Toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen katılımcı sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşumuna katkı sağlar.

Artut, (2009), sanat eğitiminin işlevlerini ise şu şekilde sıralamıştır:

- Yaratıcılığı geliştirmek.
- Araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı bir kimlik kazandırmak
- Entelektüel, kültürel bakış açısını geliştirmek.
- Kendine olan güven duygusunu kazandırmak, kendini tanımlamasını olanaklı kılmak.
- Eleştirel bakış açısı, eleştirel düşünce ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak.
- Sanatsal sorunları çözebilme becerisine işlerlik kazandırmak
- Görme becerisi, olasılıkları tahmin edebilme gücünün kazandırılması.
- Sağlıklı etkileşim ve iletişim gücünün kazanımına olanak sağlamak.
- Taklit ve kopyacılıktan uzak özgün ve yaratıcı bir anlayış geliştirmek
- Teknik bilgi ve beceri, deneyim kazandırmak.

- Manevi (tinsel), duyuşsal, bilişsel, algısal gücünün gelişimine olanak sağlamak.
- Sorunlarıyla başa çıkabilme, kendini ifade edebilme, deşarj olabilme gücünün, ortamının yaratılması.
- Sosyal ve duygusal ve gelişimine katkıda bulunmak. Sağlıklı düşünce ve kişilik gelişiminin kazandırılması.
- Modern sanat yapıtlarına karşı bakış açılarının geliştirilmesi, farklı sanat ürünlerine hoşgörü ile bakabilme anlayışını kazandırmak.

2.5. İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı

Görsel sanatlar dersi öğretim programında bireyin görsel sanatlar dersini alabilmesi için sanatçı ve ya üstün yeteneklere sahip olunmasının gerekmediği belirtilmiştir. Bu ders sayesinde bireyin kendini ifade edebilmesi, estetik bilinç kazanması ayrıca kişisel yaşantısında olumlu kazanımlar elde etmesi ve bu kazanımlar toplumlar açısından da avantajlar sağladığından her yaş grubundaki bireyler için gereksinim olduğu belirtilmiştir. Bu ders ile ilgili 1 ve 8.sınıflar için belirtilen özel amaçlar ise şu şekilde sıralanmıştır (<http://mufredat.meb.gov.tr>).

Bu gereksinimler ışığında hazırlanan Öğretim Programı'nın temel hedefleri;

- Türk Milli Eğitimi'nin temel felsefe ve becerilerine sahip,
- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Görsel kültür, sürdürülebilirlik (ekonomik, çevresel vb.) kavramlarının farkına varan, buna yönelik araştırma yapabilen, etkinliklere katılan veya düzenleyebilen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,

- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Çevresini inceleyen, ondan esinlenen ve onu gelecek nesillere aktaran,
- Eleştirel düşünebilen, aynı zamanda eleştiri ahlakına sahip,
- Cesaret ve girişimcilik davranışı sergileyen,
- Ekonomik ve kültürel kalkınma ile sürdürülebilirlik konusunda sanatın önemini kavrayan,
- Öğrendiği bilgi ve becerileri gerçek yaşamda kullanan,
- Her bireyin farklı becerilere sahip olduğunu dikkate alan,
- Grupla veya birlikte çalışma kültürünü destekleyen,
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan,
- İnsani, toplumsal, ahlaki ve vatandaşlık değerlerine sahip,
- Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir (<http://mufredat.meb.gov.tr>).

Görsel sanatlar dersi öğretim programı ile çocukların gözlem, yorum ve yaratıcılık becerilerinin artırılması ve eleştirel düşüncenin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (<http://talimterbiye.mebnet.net>).

Görsel sanatlar dersi öğretim programından elde edilebilecek kazanımlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Kendini ifade ederek ve gözlem yaparak temsil eder.
- Çevresini sanatsal bir gözle inceler.
- Çevresindeki olay, olgu ve nesneleri sanatsal bir gözle yorumlar.
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrar.
- Kendisinin ve akranlarının oluşturduğu çalışmaları değerlendirir.
- Sanat eserlerini temsil ettikleri estetik ve tematik değerler üzerinden okur.
- Görsel Sanat çalışmalarında temsil-anlam ilişkisinin yanında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, doku, hacim, mekan) ve tasarım ilkelerini (denge, orantı, vurgu, birlik, hareket, zıtlık) kullanır.

- Çalışmalarını oluştururken bilgi ve deneyim materyallerini (Sanat eseri, sanat kitapları ve diğer görsel araçlar) araç-gereçleri (üretim malzemeleri) uygun tekniklerle kullanır.
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek el ve zihin becerilerini verimli bir şekilde kullanır (<http://talimterbiye.mebnet.net>).

2.5.1. Yaratıcılık

Yaratıcılık, kelime anlamı olarak baktığımızda olmayan bir olguyu ortaya çıkarmak, mevcutlarının arasında tümüyle farklılığı bulunan bir anlatım-ifade biçimi belirlemek, benzerlik açısından çok farklı bir iş örneği vermek gibi ifadeler yaratıcılığı vurgulamaya yönelik ifadeler olabilir. Ayrıca, yaratıcıyı bu seferde sanatçı olarak görürsek, eskiyi yinelemeyen yepyeni bir öz ve biçim içinde ortaya koyduğu herhangi bir çalışmada yaratıcı ifadeler bulabiliriz (Türkdoğan, 1984).

Etike (1995) ise yaratıcılığın; toplumlar arası yarışlarda sonucu etkileyecek en önemli öge olduğunu ve bunun bilimsel verilere dayandığını belirtmiştir. San (1979)'a göre de yaratıcılık tüm zihinsel ve duygusal etkinliklerinde mevcuttur. Her tür uğraş ve çalışmanın içerisinde vardır. İnsan gelişiminin ve yaşamının tüm yönlerinin temelinde yaratıcılık vardır.

Yaratıcılık, yalnızca üstün yetenekli öğrencileri ilgilendiren bir beceri değildir. Her öğrencinin kapasitesi aynı olmasa da, sanat eğitimi öğrencinin kapasitesi doğrultusunda her öğrencisini yaratıcılığa yönlendirmelidir (Balamir, 1999).

Çocukların içinde doğuştan sanatsal yaratıcılığın var olması beklenmektedir. Çocukların yaratıcı güçlerini ortaya çıkaracak imkanlara ihtiyaç vardır ve sanat derslerinde yapılan çalışmalar öğrencilere bu bağlamda sınırsız imkanlar sunmaktadırlar. Sanat eğitimi ile öğrencinin hayal gücünü geliştirilerek, yaratıcı çabayı oluşturacak şekilde yönlendirilmesi sağlanmaktadır (Erbay, 1997).

Bütün derslerde yaratıcılık eğitiminin olması gerekmektedir fakat sadece görsel sanatlar eğitiminin işlevi olarak görülmektedir. Yaratıcılık, çocuğun tamamen özgür olduğu, rastlantısal güzelliklerin anında değerlendirilebildiği ortamlarda gerçekleşmesi beklenmektedir. Buna en iyi olanak veren ders görsel sanatlardır. Yaratıcılığın gelişmesinde ve ortaya çıkarılmasında sanat bir araçtır (Kırıçoğlu, 1991).

Özetle, yaratıcılık becerilerinin artırılması için Görsel sanatlar dersi eşsiz bir araçtır ve bu kazanımlar öğrencilerin hayatlarının her alanında kullanabilecekleri kazanımlara dönüşmektedir.

2.5.2. Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme, etkin örgütlü ve işlevsel bir süreçtir. Bireyin önceki düşünce ve bilgilerini, deneyimlerini inceleyip farklı bilgi ve görüşleri değerlendirdikten sonra dengeli bir yargıya, yoruma varma anlamındadır. Yaratıcı anlayışın geliştirilebilmesi için eleştirel düşünme ve bakış açısı yaratıcılığın temelini oluşturmaktadır (Artut, 2009).

“Eleştirel düşünme, belli bir konu üzerinde akla ve bilimsel kanıtlara dayalı olarak bir yargıya varma sürecini içeren üst düzey bir düşünme becerisidir” (<http://talimterbiye.mebnet.net>)

“Eleştirel düşünme temelde bilgiyi etkili bir biçimde elde etme, değerlendirme ve kullanma yeteneği ve eğilimine dayanır” (Demirel, 2015, s. 215). Norris (1985), eleştirel düşünmeyi öğrencilere daha önceden bildikleri her şeyi uygulamalarına ve kendi düşüncelerine değer biçip onu değiştirmeleri olarak tanımlamıştır (Akt. Demirel, 2015).

Sanat eğitiminin hedeflerinin başında “sanatın evrensel dilini kullanabilme” önemli bir yer alır. Kişinin kendisini çalışmalarıyla özgün bir biçimde anlatabilmesi önemlidir ve bu şekilde uğraşlar ile kişi özgünleşmeye başlayabilir. Özgün anlatım çabası ise, özgün düşünmenin temelindeki eleştirel düşünmeyi, sentez ve yorum yapmayı beraberinde getirmektedir (Mercin ve Alakuş, 2007).

2.6. Eğitsel Kol Faaliyetleri

Eğitici kol çalışmalarının her yıl öğrencilerin talepleri doğrultusunda açıldığı belirtilmiş, bu kol faaliyetlerinin öğrencilerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi, ayrıca güzel vakit geçirmelerinin sağlandığı belirtilmiştir. Eğitsel kol faaliyetlerinde, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda her öğrenci ve öğretmenin en az bir kol etkinliğine katılımı sağlanır. Öğrenciler zihinsel gelişimleri, kendilerini ifade etme becerilerinin gelişmesi, estetik duygu ve bedensel gelişimlerini destekleyecek farklı kulüplere katılımlarının sağlanması için motive edilirler (<http://talimterbiye.mebnet.net>).

2.7. Görsel Sanatlar Eğitiminin Sorunları

Nitelikli bir sanat eğitiminin nasıl olması gerektiği ve bunun için gerekli olan şartları Buyurgan ve Buyurgan (2007), şöyle sıralamışlardır.

- Sanat eğitiminin varlığının ve öneminin farkında olan bakış açısı,
- Çağın değişen ve gelişen şartlarına göre kendisini yenileyebilen bir öğretim programı,
- Nitelikli sanat eğitimcisi,
- Yeterli ders saati,
- Amaca uygun fiziki donanım ve araç gereç.

Çeşitli etkenler sonucunda sanat derslerine gereken önem verilememektedir. Öğrencilerin eğitim yaşamları boyunca hazırlandığı sınavlar, öğretmenlerinde öğrencilerin bu hazırlandıkları sınavlara katkı yarışı sebebiyle Görsel sanatlar dersi ikinci plana itilmektedir. Böylece öğrenciler, isteseler bile sanat eğitime gereken ilgiyi göstermezler (Kırıçoğlu, 1991).

Sanat eğitiminin başlıca sorunları; öğretim programlarının çağı yorumlamak ve çağdaş insanı yetiştirmekten uzak olması, sanat eğitime ayrılan süre sorunu, sanat eğitimcilerinin yetersizliğinden kaynaklı öğretim bilgisi yöntem ve uygulama sorunları, okullardaki koşulların ve bütçenin yetersizliği, okullardaki sanat eğitimcileri ve yönetim ilişkilerinden kaynaklanan sorunlar, sanat eğitimcilerinin denetlenmemesi, sanat eğitimcilerinin meslek içinde ihtiyaçlar, çözümler ve uygulamaların değişmesi sonucu çağa uygun yeni yöntem ve öğretim metotları, anlatım biçimleri ve teknikler açısından yetiştirilmesi sorunları, ve öğrenci velilerinin önyargı ve tutumlarından kaynaklanan sorunlardır (Yurdakul, 1990).

Sanat eğitime karşı çevrenin yaklaşımındaki dar görüşlülük dersin konumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Sanat ise birçok insana göre “yüce duyguların işlendiği düşük bir araçtır.” Bir okuldaki resim öğretmenleri hariç diğer öğretmenler, yöneticiler ve ailelerin sanata yaklaşımları bu doğrultudadır. Sanat derslerinin bunlardan başka diğer sorunları ise fiziksel sorunlardır. Gereken çalışma ortamının olmaması, ders için gerekli bütçenin oluşturulamaması, çalışma sürelerinin diğer derslere göre en aza indirilmesi, ve çevre düzeni sanatın öğretimini olumsuz yönde etkilemektedir. Derslikler sanat çalışmaları için uygun değildir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin bu dersliklerde sabit bir düzenleri bulunmadığından öğretmenin

hazırlayacağı öğretim düzeni, öğrencinin tekrar çalışmasına olanaklı değildir ve öğrenmede kesintiye meydana gelir (Kırıçoğlu, 1991).

2.8. Çocuğun Sanatsal Gelişimi

Çocukların sanatsal gelişimi zaman içerisinde, belirli yaş aralıklarına göre değişim göstermektedir. Abacı (2005)'e göre bu dönemde çocukların sanatsal gelişimleri, çocukların diğer gelişimleri ile yakından ilişkilidir, bunların çocukların bedensel, duygusal, sosyal ve düşünsel gelişimleri olduğunu söylemektedir. Çocukların sanatsal gelişim evrelerini, bulundukları yaşlarına göre beş başlık altında inceleyebileceğimizi belirtmiştir. Bunlar;

- Karalama Dönemi (2-4 Yaş)
- Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)
- Şematik Dönem (7-9 Yaş)
- Gerçekçilik (Gruplaşma Dönemi) (9-12 Yaş)
- Mantık (Görünürde doğalcılık) Dönemi (12-14).

2.8.1. Karalama dönemi (2-4 Yaş)

Bu dönemden çocuğun hareket ihtiyacından kaynaklanan amaçsız karalamalar dönemi olarak bahsedilmektedir. Bu dönemin, çocuğun parmak kaslarının gelişmesi, zihinsel ve algısal gelişimi ve yapı-çizgi ile ilgili deneyim kazanması açısından önemli olduğu vurgulanmıştır (MEB, 1992).

Çocukların 2 yaşlarından itibaren başlayan ilk resimleri birer karalamadan ibarettir. Çocuklar bu aşamada ellerine geçen herşeyle (kömür, tebeşir, pastel ve kalem gibi) bilinçsizce ve her rastladıkları yere bir şeyler çizmeye çalışırlar (Türkdoğan, 1984). Bu dönemde çocuklar parmakları ve elleriyle resimleri çizebilmek için yeterli kontrole sahip değildirler, gelişi güzel çizgiler tekrarlanmaktadır ve bu karalamalar ifadenin bir yansıması değildir (Artut, 2009). Çocuk, zaman geçtikçe kaslarını kontrol altına almayı başlamaktadır ve çocuğun çizimleri üç yaşının sonlarına doğru olan dönemde amaçsız ve denetimsiz olmaktan çıkmaktadır (Abacı, 2005).

Çocuğun kontrollü karalamalara başlamasıyla birlikte görsel kontrolden ve yaptığı işaretlerden haberdar olur, keşfetmeye başlar. Çoğu çocuk bu tarz karalamaları büyük coşkuyla yapmaktadırlar. Kontrollü karalamalar ile çocukta göz

ve el koordinasyonu görülür, yeni hareketleriyle yeni uyarımları keşfetmeye başlar ve bundan haz duyar (Yavuzer, 2005). Artut (2009) ise kontrollü karalamaların hemen sonrasında çocukların karalamalarını isimlendirmeye başladığını ve algı ve kavram gelişiminde bu dönemin önemli bir aşama olarak görüldüğünü belirtmektedir.

2.8.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)

Bu evrede çocuklar, canlandırmak istedikleri kavram ya da objeyle ilgili ilişki kurma kaygısını yaşamaya başlarlar. Bu çocuğa büyük bir tatmin sağlar. Bu resimler, yalnızca çocuk açısından değil, ebeveynler açısından da önemlidir; çünkü resimler çocuğun düşünme sürecinin somut bir kayıdır aynı zamanda. Çocuklar genellikle dört yaşlarında, olabildiğince tanınabilen biçimler çizmeye başlarlar. Fakat çizimlerin ne olduğunu söyleyebilmek oldukça zordur. Çocuk beş yaşlarına geldiğinde ağaçlar, insanlar ya da evler belirginleşmeye başlar. Çocuk altı yaşında gelince de biçimler ve şekiller konulu olmaya başlar (Yavuzer, 2005).

Bu dönemdeki çocuk resimlerinde oranlar düzelmeye, resimlerde ayrıntılar artmaya başlamıştır. Nesneler arasındaki bağlantılar da seçilmeye başlanmıştır. Ancak bu yetilerin hala daha tam gelişemediği belli olmaktadır. Kendilerine özgü nesneler yaratabilirler. Çizdikleri herhangi bir nesneyi bir iki çizgi daha atarak başka bir nesneye çevirebilirler. Resmedilen hayvanlar insan başlı dört ayaklı olacak şekilde resmedilebilmektedir. Bu dönemdeki çocuklar genellikle bildikleri şeyleri çizme eğilimindedirler ve genellikle insan figürü resmedilmektedir. Burada başın büyüklüğü toplam bedenin yarısı kadar olabilmektedir (San, 1979).

Bu dönemdeki çocukta görüş kendine dönük ve duygularının etkisi altındadır. İnsan figürü çizirken şematik ve temelde olduğu şekilde resmetmektedirler. Vücut oranları ve önemli sayılacak şeyler oransız ve gerçek dışıdır. Çizgisel perspektife dikkat edilmeden resmedilmiştir. Bu dönemdeki çocuklar genelde yaptıkları resimleri açıklama ve gösterme isteğindedirler. Bu dönemdeki çocuklar gelişim ve kişiliklerinin özelliklerini vurgulayan türde resimlerini açıklamaya çalışırlar. Yetişkinler çocukları gözlemleyerek ve iyi iletişim kurarak çocukların ilgileri, faaliyetlerinin anlamı ve düşünceleri hakkında fikir sahibi olabilirler. Bu evredeki çocukların bir özelliği de bir nesneyi kopya etmek istemesidir (Yavuzer, 2005).

2.8.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)

İlköğretim dönemine denk gelen bu dönemde çocuğun motor becerilerinde, sosyal çevresi ile ilişkilerinin arttığı bir dönemdir. Yapılan resimlerde varlıkların sıralanması, karşılaştırılması ve sınıflandırılmasına yönelik şemalar görürüz. Bu dönemde nesneleri biçim boyut ve renk açısından gruplandırabilmeye başlarlar (Artut, 2009). Çocuk bu dönemde yaşantısı ve çevresi ile zihninde bir şema yaratarak (eski imgelerle yenileri arasında bağlantı kurarak) yeni bir şema oluşturur. Artık resimlerde görülen şemalar tanıdık, bildik şeylerdir. Ancak bu görsel gerçeği vermek için zorlanır. Bundan sonra çocuk resimlerinde gerçeği arar ve yansıtmaya çalışır. Renk kullanımı hususunda nesnelerin gerçek renklerini kullanmaya çalışır ancak resimler kuru ve canlılıklarını yitirmiş görünürler. Önceleri resim yapmak çocuğun baş aktivitesi iken bu dönemde hayatında az yer tutmaya başlar (Kırısoğlu, 1991).

Çocuk insan şemasında; insan figürü çizerken bilindik bazı sembolleri kullanmaya başlar ve vücudun bölümlerini kendi bilgisiyle çizer. Resimde sadece gövde, baş, gövde, kollar ve bacaklar olmamalı; gözler, burun ağız gibi organlar da bulunmalıdır. Mekan şemasında çocuk, şema öncesi dönemde olduğu gibi bir ağaç, bir insan, bir araba figürünü birbiriyle ilişki kurmadan düşünmez. Genellikle kağıdın alt kısmında yer çizgisi bulunur ve buna karşılık bir de gök çizgisi vardır. Bu iki çizgi arasında yer alan figürler hemen hemen aynı büyüklükte dirler (Yavuzer, 2005).

2.8.4. Gerçekçilik (Gruplaşma Dönemi) 9-12 Yaş

Bu dönemde çocuk gerçeklerle ilgilenmeye başlar. Gerçekten kasıt doğayı taklit değildir. Anlayış olarak gerçekle ilgilenmeye başlar. Çocuğun bu önemli yıllarında öğretmen, çocuğun resimlerini fotoğraf gibi benzetmeye çalışmasını durdurması gerekmektedir. Resimlerinde geometrik çizgiler anlatımlarını yetersiz kıldığı için bu tür çizgiyi artık uygulamaz olurlar. Ayrıntılara yer vermeye başlarlar, insanları hareketsiz ve katı resmederler (Kehnemuyi, 1995). Bu dönemde çocuklar, bağımsız ve özgür bir biçimde gördüklerini resimlerine yansıtmaya eğilimi içindedirler. Çocukların bu dönemde resimlerinde beğenilme, beğenilmeme korkusu vardır. Çocukların bu korku ve çekincelerini yenmesi için eğitimcilere de görev düşmektedir. Bu dönem sonlarına doğru 11 yaşından itibaren perspektif, renk, oran ve mekan kavramları netleşmiştir (Artut, 2009).

2.8.5. Mantık (Görünürde doğalcılık) Dönemi (12-14) Yaş

Ergenlik dönemi olması sebebiyle çocuklar açısından kritik bir dönem olan bu evrede çocuklar dünyayı önceki evrelere göre daha karmaşık bir yer olarak görmektedirler ve bu da resimlerine “gerçeği yansıtma” şeklinde yansımaktadır. Çevrelerinde gördükleri objelerin orantı, boyut ve derinliklerini çizgilerine yansıtmaya gayretindedirler. Bu dönemlerde yaratma güçleri zengindir (Vural, 2011).

Bu yaştaki çocuklar tüm nesneleri, eşyaları bütün ayrıntıları detayları ile resmetmeye çalışırlar. Bu çabaları yaptıkları resimlerde fark edilmektedir. Işık gölge öğeleri, çizilen insan ve hayvan figürlerinin hareketleri en anlamlı şekilde, kompozisyon çabası perspektif, plan ve derinlik anlayışları da önemli ölçüde gelişmiştir (Türkdoğan, 1984).

2.9. Çok Alanlı Sanat Öğretimi Yöntemi

Sanatın zihinsel bir aktivite olduğu kabul edilmektedir. Sanatın boş zamanları değerlendiren bir ders konumundan kurtulması gereğiyle dünyada hissedilen ve ihtiyaç duyulan bazı gerçeklerden, düşünme, görme algılama, duygu ve uygulamayı da kapsayan “çok alanlı sanat eğitimi” ortaya çıkmıştır (Gökay, 2005).

Uzun seneler sanat eğitimi sadece uygulamalı çalışmalar olarak görüldü. Sanatın ağırlıklı hedefi olarak görülen el becerisi tek başına yeterli olmayacak bir yetidir. Ürün verme sürecinin yanı sıra estetik tavır, yaklaşım ve zihinsel çabada en az ürün ortaya koyma kadar önemlidir. Sanat eğitimi sadece uygulama ya da sadece sanat eserlerini inceleme (eleştiri) gibi bilmeye dayalı faaliyetler tek başına yeterli değildir. Bununla birlikte sanatın kültürel etkilerini geçmiş, bugün, gelecek olarak kültür aktarımını öğrencilere sağlayacak sanat tarihsel bilgi aktarımına da ihtiyaç vardır. Uygulamalı çalışmalarda başarıyı yakalayamayan öğrenciler, bu çok programlı denebilecek öğretimle başarıyı yakalayabileceklerdir (Yolcu, 2009).

1. Sanat tarihi: “Sanat alanını tanımak, bir bakıma bu alanın tarihsel gelişme içinde verdiği örnekleri bilmek, yani gelişme süreci içinde kaydettiği aşamaları tanımak demektir” (Yolcu, 2009, s. 76). Öğretmenlerin önemli görevlerinden biri, geçmişte belli bir kültür ürünü olarak yapılan sanat eserlerinin sanat tarihsel bilgilere göre öğrencilere aktarımıdır (Alakuş, 2005).

2. Sanat eleştirisi: Betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargıdan oluşan evreleri içerir ve geliştirilmesini kapsar. Bu yöntemin amacı öğrencide sanat eserinden elde edilecek beğeniyi, anlamayı arttırmak ve sanatın toplum içindeki rolünü belirlemek içindir (Gökay, 2005).

3. Estetik: Estetik, sanatın doğasını, kapsamını, değerini ve kökenini inceler. Sanatın evrensel yapısını araştırır ve kuramlar önerir. Sanat yapıtı ve güzelliğin ne olduğu sorgulanır, sanat yapıtının niçin ve değerli ya da önemli olduğu, doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik arasındaki fark ve kişinin bir sanat yapıtını değerlendirebilmek için ne kadar şey bilmesi gerektiği gibi sorulara yanıtlar aranır (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997).

4. Uygulamalı çalışmalar: “Uygulamalı çalışmalar değişik araç gereç kullanılmasıyla farklı tekniklerle deneyim kazanma ve uygulama ile kazanılan becerilerle ürün oluşturulması” (Gökay, 2005, s. 76).

2.10. Sanat Eğitiminde Yöntemler

Sanat eğitiminin nasıl öğretileceği sorusu yöntem sorununu da ortaya koymaktadır. Çünkü sanat eğitimi diğer alanlarda olduğu gibi kesin doğruları olmayan, bireysel özelliklerle birlikte kişiden kişiye değişen duyguların ve yetenek, yaratıcılığın da ön plana çıktığı bir alan olması, onun eğitimi ve öğretimi de zorlaştırmaktadır (Yolcu, 2009).

Sanat eğitimi ile ilgili kaynaklar incelendiğinde gerçek anlamda bir sanat ve sanat eğitimi anlayışının ortaya çıkması geç sayılsa da, 1890 yıllarında Almanya’da gerçek anlamda bir sanat ve sanat eğitimi anlayışının ortaya çıkması başlı başına bir olaydır. 1901’de Dresden’de 1903’te Weimar’da, ve 1905’te Hamburg’ta yapılmış bulunan ilk sanat kongreleri bu anlayışın bütün dünyaya yayılarak gelişmesine ve yaygınlaşmasına olanak sağlamıştır (Türkdoğan, 1984).

Genel öğretimin ilke ve esaslarını da barındıran sanatın öğretimindeki bu yöntemler sanat eğitimi uygulamaları başladığından beri pek çok değişiklik ve çeşitlilik göstermiştir. Yöntemlerden herhangi birine daha iyi daha nitelikli demek doğru olmaz. Bu yöntemlerin bir kısmı etkili olmamış, bir kısmı eleştirilse de uygulamalarda kendine yer bulmuştur. Her öğretmen duruma göre yöntem belirleyebilir. Bu öğretmenin eğitim formasyon durumuna, yaratıcılığına ve alan bilgisine bağlıdır (Yolcu, 2009).

Aşağıda sanat eğitiminde sıklıkla kullanılan bazı öğretim yöntemlerine ve ilkelerine yer verilmiştir.

2.10.1. Kopya yöntemi

17. ve 18. yüzyıl Avrupa toplumlarında, endüstri toplumuna paralel bir sanat ve iş eğitimi anlayışı geliyordu. Endüstriyel gereksinimlerini karşılamak için öğrencilerden çabuk, hatasız ve doğru çizimler bekleniyordu. Çocuğun yaratıcılığının gelişmesi değil, ticari amaç gözetiliyordu. Okullarda resim iş eğitimi derslerinde kopya yöntemi uzun bir süre kullanıldı ancak zaman içinde bu anlayış terk edilip başka yöntemler ortaya çıktı (Türkdoğan, 1984).

Kopya yöntemini sanat eğitiminde hiçbir zaman amaç olarak görülmemelidir. Sadece bazı estetik ve sanatsal problemlerin çözümünde beceri, bilgi ve tekniklerin geliştirilmesi için araç olarak düşünülebilir. Ayrıca bireyin kendi becerilerinin farkına varmasında ve kendine güven kazanmasında, görsel algının geliştirilmesinde etkili olabilmektedir. Bazı eğitimler kopya yönteminin gerekli olduğunu, öğrenmenin taklit yolu ile oluştuğunu savunsa da, bu yöntem sanatsal öğrenmeyi geciktiren, zorlaştıran, gelecekte yaratıcı, özgün çabalar içinde başarılı olamayan taklit eğilimli, kendine güvensiz bireylerin yetişmesine neden olabilir (Artut, 2009).

2.10.2. Kolaydan Zora Gitme Yöntemi

Bu ilke sanatsal bilgilerin kolaylığı, öğrencinin yapısına uygun düşer görüşü hakimdir. Öğrencinin toplu gezilerden sonra belli resimleri çizip formları yakalaması beklenmektedir. Öncelikle yakınında olduğu bildiği nesnelerden tanıdığı olgu ve araçlardan başlamak eğitimin bir ilkesidir. Basit formlarla çizime başlayan öğrenci zaman içinde karmaşık çalışmalara yönlendirilir. Böylece öğrencide kendi gelişimini görme şansı olmaktadır (Erbay, 1997).

2.10.3. Yaratıcı Drama

Sanat etkinliklerinde oyunlarla öğretim özellikle okul öncesinde ve ilköğretim birinci sınıflarda etkili olan bir yöntemdir. Oyunlaştırma öğrenilen şeyin pekiştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu yöntemde çocuklar, hayal ettiklerini, gördüklerini, ya da düşündüklerini taklit ve konuşma yoluyla ifade ederler (Artut, 2009).

Çocukların kendilerine özgü bir dünyaları vardır ve onların orijinal dünyalarını bozmamak gerekmektedir. Büyükler çeşitli baskılar ile onların davranışlarındaki özgürlüğü reddettikleri için çocukları belli bir disiplin içinde özgürce tutacak değişik bir ortam hazırlamak gerekmektedir. Trafik oyunları, müzik, dans, şarkı söylemek, renkli boyalarla yüzeysel çalışmalar vs. onları aktif ve özgür olduğu ortamlardır. Ayrıca çevreleri afiş, resim, renkli fotoğraf, kitap kapakları, çiçekler gibi düzenlemelerle zenginleştirilmelidir. Böyle ortamlar onların çocukların zihinlerini beslemektedir (MEB, 1997).

Artut (2009), bu yöntemin çocukların hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının geliştirilmesinde belirlenmiş olan amaç ve hedefler doğrultusunda en önemli faktör olduğunu belirtmiş, ayrıca bu yöntemde çocuğun pasif durumdan kurtularak bütün duyu organlarını kullanabildiğini belirtmiştir.

2.10.4. Soru-Cevap-Tartışma Yöntemi

Bu Öğretim yöntemi önceden planlanmış, hazırlanmış soruların sınıf içerisinde öğrencilerin cevaplamaları, açıklamaları ve tartışmaları temeline dayanır. Öğretmen, bu yöntemi uygularken geleneksel soru-cevap yöntemine yani öğrencilerin önceden belirlenmiş sorulara tekdüze cevaplar verdiği bir yönteme dönüşmemesi için önlem almalıdır. Bu yöntemle öğrenciler düşünme alışkanlığı, farklı görüşlere saygı duyma, dinleme, konuşma, tartışma becerisi geliştirir. Bu yöntemde öğrenciler sanat derslerine ilişkin kuramsal boyutların tartışılmasında, açıklanmasında analizinde etkili bir yaklaşım olarak düşünülebilir (Artut, 2009).

2.10.5. Çözümleme ve Birleştirme Yöntemi

Analiz ve sentez yöntemi de denilen bu yöntemde, eğitmen gözleyici ve yardımcı olarak öğrencinin sanatsal çabasının çözümleme ve birleştirme gayretlerini desteklemektedir. Sanat eserinin incelemesinde kullanılacak yöntemlerdendir. Sanat eğitiminde incelenecek konuları ayrı ayrı verip, sonuçta öğrenciden bir genelleme yapması istenir (Erbay, 1997).

2.10.6. Proje destekli öğretim yöntemi

Bu yöntem genellikle bireysel öğretim yaklaşımlarından biridir. Öğrenci merkezli ve ya küçük gruplarla geliştirilen bir çalışma biçimidir. Öğrencilerin ilgilerini çekebilecek problemlerle ve konularla uğraşmalarını ve bunun sonucunda

yaratıcı, özgün işler çıkarılmasına yönlendiren bir yaklaşımdır. Öğretmen rehber ve yardımcı konumundadır. Sanat öğretiminde bu model öğrencinin etkin katılımını motive ettiği üst düzeyde bilişsel, imgesel ve artistik duygu ve eleştirel düşünce becerilerini geliştirdiği, sorun çözücü, sosyal becerilerin arttığı bir alan olarak tanımlanabilir (Artut, 2009).

2.10.7. Gösteri Yöntemi

Görsel araçlardan yararlanılmaktadır. Her türlü görsel aracın kullanıldığı bu yöntem öğrenmede en etkili yöntemlerdendir. Slaytlarla, filmlerle, tıpkı basımlarla, sanat eserleriyle, açıklayıcı levhalarla ve sergiler vb. araçlar görselliğin ön planda olduğu resim sanatının öğretilmesinde öğrenciye katkı sağlamaktadır. Ayrıca gösteri sırasında soru cevap yöntemi ile öğrenmeye katkı sağlanabilir (Yolcu, 2009).

2.10.8. Psikolojik yöntem

Bu yöntem öğrencinin psikolojik yapısını temel almaktadır. Burada çocuğun kendisi öne çıkarılarak psikolojik açıdan tanınması önemi vurgulanmaktadır. Çocuklar yaptıkları resimler ile sözcüklerinden daha fazla şey anlatmaktadırlar. Çizdikleri şeyler iç dünyasına ve büyüme sürecine dair ipuçları vermekte ve çocuğu tanımaya katkılarından dolayı sanat eğitiminde önemsenmiş ve uygulanmıştır. Bu resimler çoklu yönde gelişimlerini yansıtan bir belge gibidir diğer taraftan zihinsel boyuttaki kavram elde etme işleviyle de ele alınmıştır. Bu özelliklerini resim yolu ile ortaya koymaları “kavram elde etme” ya da “kavram geliştirme” yolunda çocuğun zeka seviyesini de belirlemiş olur. Çocuklar resimlerinde bilinçaltındaki olumlu olumsuz şeyleri resimlerine yansıtır. Bu sayede çocuk resimleri onlara daha iyi rehberlik edilmesine ve tanınmasına olanak sağlar. Bu yöntemde sanatın kendisinden çok klinik bir amacın olduğu görülmektedir (Yolcu, 2009).

2.10.9. Müzikle resim

Müzik eşliğinde yapılan çalışmayla öğrencide psikolojik rahatlama, yaratıcılığın gelişmesi amaçlanmaktadır. Yaratıcılığı destekleyecek müzikler ile hayal gücünün zorlanarak ya da rahatlatılarak çocuğun simgesel öğelerin yakalanması beklenmektedir. Bu yöntemde bulunan ortamın şartlarının yeterliliği, fiziksel etkenler önem taşımaktadır (Erbay, 1997).

2.10.10. Bellek eğitimi yöntemi

Bellek “yaşanılan olayları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkilerini bilinçli olarak zihinde tutma gücü” dür. Yaşananları zihninde tutan birey zamanı geldiğinde ya da ihtiyacı olduğunda kullanır. Bu yöntem, bilinçli olarak bellekte tutulan izlerin çocuğun sanatsal yaratıcılık sürecinde kullanmasını hedefleyen bir yöntemdir. İlköğretimin ilk üç senesinde bellekten çalışmanın önemi bu yönden önemlidir. Bu yöntemde, öğrencilerin katı kurallar ile sınırlandırılması yoktur. Belleği harekete geçirerek faydalanılması öne sürülmüştür. Bu yöntem, yaratıcı sürecin iki davranışı olan gözlem ve algının güçlendirilmesini amaçlamaktadır (Yolcu, 2009).

Sanat ve iş eğitiminde öncelikli olan şeyin çocuğun yaratıcılığı olduğu, her şeyden önce çocuğun çevresini tanıması, incelemesi, araştırmasının şart koşulduğu bu yöntemde çocuğun salt çizgi, geometrik şekiller, ölçü (oran) gibi katılıklardan uzak tutulması amaçlanıyordu (Türkdoğan, 1984).

2.11. Sanat Eğitimi Kuramları

Batıda ikinci dünya savaşını izleyen senelerde Batı Avrupa’da ve ABD’de sanat eğitimi üzerine yoğun tartışmalar yaşanır ve bu tartışmaların neticesinde iki sanat eğitimi kuramı ortaya çıkmıştır. Bunlar; Sanat için eğitim ve Sanat yoluyla eğitim eğitim kuramlarıdır (Etike, 1995).

2.11.1. Sanat yoluyla Eğitim Kuramı

İnsanın dengeli ve uyumlu bir kişilik kazanabilmesi hedefine yönelik eğitim ağırlıklı ve eğitimbilimsel sorunlarla ilgilidir. Sanat yoluyla eğitim’de sanat, okul programlarına genel eğitim sisteminin bir dersi olarak girmektedir. Duyguların eğitimine ağırlık vererek, eğitimde dengeleyici bir görev üstlenir (Etike, 1995).

Erzen (1990)’a göre bu görüş sanat eğitime, öğrenme kapasitesini geliştiren bir unsur olarak bakar. Son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar görme, işitme, elişleri ve beyin arasındaki ilişkiyi kuran merkezlerin beynin en büyük alanını oluşturduğu ve son derece geniş potansiyeli bulunduğunu göstermiştir. Bu bakımdan yeteneklerin geliştirilmesinin aracı olan sanat eğitimi fazla zaman gerektirmektedir. Programlı bir biçimde yeterli zaman verildiğinde algılama, düşünme ve uygulama arasındaki bütünleşme sağlanabilir (Akt. Ünver, 2002).

2.11.2. Sanat için Eğitim Kuramı

San, (1983)'e göre bu anlayış sanata ve sanat sorunlarına yöneliktir. Amacı, özellikle plastik sanatları öğretmek, sanattan anlayan, çağının sanat ve kültür verilerini değerlendirebilen çağdaş bireylere ve çağdaş topluma ulaşmaktır. Çağımızın bilimsel ve teknolojik bir çağ olduğunu kabul eder ve sanat eğitimi ussal temellere oturtur. Her iki anlayışta da amaç bireyi yaşama hazırlamaktır (Akt. Elike, 1995).

2.12. Sanat Kuramları

Sanat kuramları, sadece sanat yapıtlarınca paylaşılan özellikleri saptayan önerilerden oluşur. Pek çok sanat kuramı olmakla beraber, okullarda yaygın olarak kullanılanlar Taklitçi ya da Yansıtmacı Kuram, Biçimci Kuram, Dışavurumcu Kuram ve İşlevsellik kuramlarıdır (Kırıçoğlu ve Stokrocki 1997).

2.12.1. Taklitçi ya da Yansıtmacı kuram

Ana konuya önem verilmektedir. Sanatçının resmedilecek olan manzaraya ya da nesneye sadık kalınarak kesin bir şekilde yansıtmasını esas alır. Burada yansıtılan güzel konular olabildiği gibi, hoşla gitmeyen acı çeken vb. konularda olabilir. Kimi insanlar yansıtmacı sanat yapıtlarını gerçekçi olduğu boyutuyla değerlendirme eğilimindedirler (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997).

2.12.2 Biçimci kuram

Estetik bağlamında konuya bir sanat yapıtının yapısal düzenlemesini vurgulayan bir açıklama getirir. Daha çok alışılmışın (görünen ve bilinenin) dışında sanat ürünün yapısıyla ilgilidir. Renk, doku, form ve çizgi gibi sanatsal elemanlar ön planda olup, onların ilişki ve değişkenlikleri ile oluşan kurgu ve soyut biçimsel kaygılar görülür. Sanatın elemanlarının esas alındığı etkili bir organizasyondur (Artut, 2009).

2.12.3. Dışavurumcu Kuram

Yansıtmacı kuramın tersidir. Sanatçı iç dünyasını duygusal yaşamını alışılmışın dışında yani renk, çizgi ve biçim etkili bir biçimde kullanır. Sanatçı iç dünyasını büyük bir yoğunlukla yapıtı aracılığıyla izleyiciye duygusal simgeleri kullanarak aktarır. Bu anlayıştaki yapıtlarda psikolojik etki ve izlenimler ön plandadır.

Sanatçının düşlerini, özelemlerini ve kaygıları gibi duyuşsal tasarımlarının bir yansımasıdır, anlatımıdır (Artut, 2009).

2.12.4. İşlevsellik Kuramı

Sanatçı bu kuramda dinsel, eğitsel ya da bir ideali yayma açısından yararlı bulduğu durumları açıklamayı düşünür. Fonksiyonalizm olarak da bilinen kuramda sanatçı yaptığı eserinin işe yararlılığını, işlevselliğini amaç edinir. Sanatın edebiyat, din veya sosyo-politik düşünceleri geliştirme işlevi ile değerlendirilmesi bu kuramın bir özgünlüğüdür. Bu kuramda sanat eseri, aktaracağı mesaj ya da görüşü ne kadar iyi anlattığına göre yargılanmaktadır (Alakuş, 2011).

2.13. İşbirlikli Sanat Öğretimi

Yılmaz (2007), görsel sanatlar etkinliklerinin bireysel ve grup çalışmaları olarak sürdürüldüğünden bahsetmiş, fakat öğretmenlerin grup çalışmalarına yeteri kadar önem vermediğini, derslerin genellikle bireysel çalışma ağırlıklı işlendiğini söylemiştir.

Çocuklar, sanatsal etkinlikler yoluyla edinmiş oldukları bilgileri, düşünceleri, deneyimleri birbirleriyle paylaşabilecekleri ortamlar içinde olmalıdırlar. Onlar, yeni arayışlar içine girerek yaratıcılıklarını geliştirmek ve bu sanatsal süreç içinde yardım alabileceği, iletişim kurabileceği, birey olarak varlığını ifade edebileceği, işbirliği yapabileceği arkadaş gruplarına gereksinim duyarlar. Çünkü yaratıcı süreç büyük ölçüde işbirlikli bir ortamı gerektirir (Artut, 2009).

2.13.1. İşbirlikli Sanat Öğretiminin Kazanımları

Bireysel çalışmalar ile bireyin kendi gelişimi hedeflenmekte, grup çalışmalarıyla da yaşadığı toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve sosyal bir varlık olarak yetişmesi hedeflenir (Yılmaz, 2007).

Bazı öğretmenler, başta fiziksel koşulların yetersizliği olmak üzere bireysel sanat aktivitelerinin yararlılığına inandıklarından sınıfta daha kolay kontrol sağlamak ve diğer nedenlerden dolayı işbirlikli sanat öğretimine sıcak bakmamaktadırlar. Oysaki okul öncesi ve ilköğretimde işbirlikli yöntemin uygulanması ortaöğretime göre son derece anlamlıdır. Öğrenciler arasında bilgi paylaşımının gerçekleşmesi, sosyal becerilerin gelişimi, duyuşsal, bilişsel, kültürel ve beceri farklılıkları işbirlikli

öğrenme ile anlam kazanmakta, hedef davranışlara ulaşılmasında önemli unsur olarak görülmektedir (Artut, 2009).

Artut, (2007)'e göre bu öğretim modelinde öğrenci kazanımları şu şekildedir:

- Öğretmen tarafından verilen etkinliklerde-projelerde karşılaşılan sorunları birlikte çözebilirler.
- Öğrencilerin, öğretmenlerinden başka ulaşabilecekleri kaynakların varlığını araştırıp, (kütüphane, müze, sergi ve basılı görsel kaynaklar) bunlara ulaşabilme becerisi gösterebilirler.
- Öğrencilerin sanata yaklaşım ve bakış açılarındaki estetik kaygıları belirginleşebilir.
- Öğrencinin kendine olan güveni artar, nitelikli soru sorma becerisi gelişir.
- Zayıf veya sorunlu öğrencilere yardım edilmesine, onların problem çözme ve motivasyonuna-güdülemesine ortam sağlanır.

İşbirlikli öğrenme yönteminde öğrenciler birbirlerine yardım etmeyi öğrenir ve öğrenciler ellerinden gelenin en iyisini yapmaya yönlendirir. Bu sayede çocuklar akran ilişkilerinde yapıcı yaklaşım, sosyal ilişkilerde başarı ve özgüven duygusu kazanırlar. Görsel sanat etkinliklerinde grup içi etkileşimlerle yaratıcı düşüncüyü harekete geçirirler. İşbirlikli sanat öğretimi grup bireylerinin sanatsal çalışmalarda yaşadıkları yetersizlik duygularının da asgari düzeye indirilmesine yardımcı olur (Yılmaz, 2007).

2.14. Çoklu Zeka Kuramı

Geleneksel yapıdaki zeka anlayışına göre zeka doğuştan kazanılmakta, sabit-değiştirilememekte ve testler aracılığı ile ölçülür anlayışı varken, bu anlayış insanları zeki olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayırmaktaydı. Bunu anlamak için IQ testleri yapılarak insanların zekaları değerlendirilmekte, zeki olmayanlar için yapılacak bir şeyin olmadığı görüşü kişilerin toplum içindeki konumunu belirtmiştir. Gardner, zekanın ölçülebilir anlayışını eleştirerek, insan zekasının tek bir araçla ölçülebileceğini reddederek zekanın çok sayıda yeteneklere sahip olduğunu savunmuştur (Aykaç, 2010).

Zeka türleri her bireyde mevcuttur. Ancak bunların düzeyleri kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Bu zeka türlerinden biri ya da ikisi bireyde baskın olarak bulunabilmektedir. Örneğin görsel uzamsal zekaya türünün baskın olduğu birey,

diğer zeka türlerini de bünyesinde taşımakla birlikte, davranışlarını, beceri ve yaratıcılıklarını görsel/uzamsal alanda hem daha çok hem de daha başarıyla sergilemektedir (Yolcu, 2009).

Howerd Gardner, sekiz zeka alanı belirlemiş, okulların çok dar zekalar dizinini tanıdığını, öğretmenlerin öğrenci yeteneklerinin çeşitliliğini değerlendiremediklerini öğrencilerde yaygın bulunanlarla ilgilendiklerini söyler (Özsoy, 2007).

1. Sözel zeka: Kimi insanlar dili iletişim aracı olarak kullanırken, kimileri ise birden çok dil ve iletişim becerisi gösterirler. Bu zeka türü hem sözcükleri hem de sözlü ve yazılı iletişimi etkin olarak kullanabilme becerisidir (Yolcu, 2009).

2. Mantıksal matematiksel zeka: Sayıları ve mantıksal ilişkileri düşünmeyi içerir. Muhakeme etme soyut ve sembolik problemleri çözebilme sebep sonuç ilişkilerini kullanabilme eleştirel düşünebilme becerisidir (Aykaç, 2010). Makinelerin ve elektronik aletlerin nasıl çalıştığını merak eder. Matematik ve fen derslerine daha çok ilgi duyar. Hesaplama içerikli oyunlardan hoşlanır. Deneylerden ve araştırmalar yapmaktan hoşlanır. Yaşıtlarına oranla daha soyut düşünebilir (Ayaydın, 2011).

3. Görsel-uzamsal zeka: Bu zeka türündeki bireyler çevresini gözlemleyerek algılama değerlendirme ve şekillere dökebilme yeteneğine sahiptirler. Üç boyutlu nesneleri çabuk algırlar ve görerek, gözlem yaparak öğrenirler. Grafik, harita ve şekilleri kolayca yorumlayabilirler. Duydukları, öğrendikleri bilgileri zihinde resimlerini çizerek öğrenirler. Bilgileri öğrenmek için hatırlatıcı resimler kullanırlar. Çizmek, resim yapmak, renklerle oynamak büyük zevkleridir. Hayal kurmaktan zevk alırlar. Bu zeka alanına sahip çocuklar zihinsel resimler oluşturarak, görerek, çizerek hayal ederek maket yaparak şemalaştırarak öğrenirler. Bu tür öğrenciler için tahta, projektörler, panolar, haritalar, videolar, filmler ve bulmacalar ders esnasında kullanılabilecek araçlardır. Bu zeka alanı güçlü olanlar fotoğrafçı, ressam, kameraman, tasarımcı, mimar, heykeltıraş, gibi meslekleri seçerler (Aykaç, 2010).

4. Bedensel kinestetik zeka: Kişinin vucut ve hareketlerini kullanım biçimini ifade etmektedir (Demirel, 2015). Bu zeka alanındaki öğrenciler genellikle hareket etmeyi severler. Koşar, atlar zıplar ve hareketli oyunlar oynarlar beden dilini iyi kullanırlar boş vakitlerini dışarıda geçirmek ister çevrelerindeki nesnelere dokunmaktan hoşlanır (Ayaydın, 2011).

5. Müziksel ritmik zeka: “Bu zeka duyguların aktarımında müziği bir araç olarak kullanan insanların sahip olduğu müzikal güce işaret eder. Bu bireylerde ritm, melodi, perde duyarlılığı vardır” (Demirel, 2015, s. 199). Müziksel zekası güçlü olan öğrenciler, görsel ve gösteri sanatlarıyla müziği karşılaştıran ve zıtlaştıran estetik tartışmalarla ilgilenebilirler. Sanatlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları araştırmaktan ve bu düşünceleri kendi müzik ve diğer sanatlarla ilgili anlayışlarını güçlendirmede kullanmaktan zevk alabilirler (Özsoy, 2007).

6. Sosyal zeka: Sosyal zeka insanlarla rahatlıkla iletişim kurabilme, yönetebilme, birlikte iş yapabilme ve ikna edebilme becerisidir. Sözel ve beden zeka dilini birlikte kullandıkları için farklı tipte kültürde insanlarla çok iyi anlaşılır. Bu zeka türündeki çocuklar grup ve takım çalışmalarından büyük keyif alırlar insanların duygularına karşı duyarlıdırlar. Yönetme ve organize etmekten hoşlanırlar güçlü bir espri yetenekleri vardır. Bulunduğu grupta liderdir. Toplumsal ve politik olaylarla ilgilidir. Empati yeteneği çok gelişmiş, sorunları çözmede başarılıdırlar (Aykaç, 2010).

7. İçsel/ Bireysel zeka: Bu zeka türündeki birey, bağımsız düşünebilme, ne hissettiğini bilme, düşüncelerini şekillendirebilme, kendi başına yaşamını sürdürebilme, hayatını planlayabilme, kendine ait yaşam felsefesi oluşturabilme yetilerine sahiptir (Aykaç, 2010).

8. Doğacı zeka: Bu zeka türü hayvanları, bitkileri, canlıları tanıma, yapısal durumlarına göre sınıflandırma ve diğerlerinden ayırt etme yeteneği ile bulutlar, kayalar ve ya depremler gibi konulara ilgi ve duyarlılığı kapsamaktadır (Artut, 2009).

2.15. Tutum

“Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyonuna dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki, ön eğilimidir” (İnceoğlu, 2004, s. 19). Erdoğan (1996)’a göre tutum, kişinin çevresinden algıladıkları doğrultusunda oluşturduğu düşünce, his ve inançların toplamı şeklindedir.

Genel anlamda tutum, bireyin belli bir objeye herhangi bir konuya (canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir (Baysal, 2004; Ülgen, 1997).

Tutumlar doğrudan gözlenemez. Kişinin herhangi bir olay ve ya objeye karşı tutumunun ne olduğuna karar verilebilmesi için kişinin obje ya da olaylara gösterdiği tepkinin farklı ortamlarda gözlenebilmesi gerekmektedir. Tutumlar, değişmeye karşı dirençlidirler (Ülgen, 1997). Tutum kaynağını bireyin sahip olduğu bilgiler duygular ve davranışlardan alır (İnceoğlu, 2004).

Tutum, davranışın öncü uyararı veya bireyi davranışa hazırlayan özellikli algıya dönük bilgi birikimidir. Tutumu bu şekliyle tanımlamak gerektiğinde, tutum bireyin bir uyararla karşı karşıya kalmadan başka bir kişi ve ya obje hakkında tepki göstermesidir denebilir. Bireysel algılamayı etkileyen içsel ve dışsal etkileyiciler de tutumların oluşturucusudurlar. Bireyin ihtiyaçları, geçmiş deneyimleri, bireysel değer yargıları ve kişiliği algılamasını belirlerken, çevreye karşı tutumunu da şekillendirecektir (Erdoğan, 1996).

Tutumun konusu, başka birey ve ya bireyler grubu olabileceği gibi, herhangi bir soyut kavram (savaş, barış, sonsuzluk) v.b.'de olabilir. Bireylerin çevrelerinde tutum geliştirebilecekleri sayısız tutum konusu vardır ve bireyler bu konuları belli ölçütlere göre sınıflamakta ve bu sınıflara karşı tutum oluşturmaktadırlar. Tutumlar sadece o konu ile ilgili deneyim geçirilmesi yoluyla oluşmaz. Dolaylı olarak, yayın araçlarından ve ya başkalarından duymak yoluyla da tutum geliştirilebilir (Baysal, 2004).

2.15.1. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler

Tutumları oluşturuvcu üç temel öğe (zihinsel, duygusal ve davranışsal) vardır. Bu öğeler içerisinde bir örgütlenme dolayısıyla iç tutarlık olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayıma göre bireyin bir konu hakkında bildikleri (zihinsel öğe) ona nasıl bir duyguyla yaklaşacağını (olumlu, olumsuz, nötr) ve ona karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öğe) belirler. Bireyin bir nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal ve davranışsal anlamda ortaya koyduğu duruş onun tutumunu yansıtır. Dolayısıyla da tutumun oluşması için, söz konusu üç öğe arasında örgütsel ve uyumlu bir ilişki ve eşgüdüm olmak zorundadır. Tutum, zihinsel, duygusal ve davranışsal öğelerin kendi aralarında örgütlenmeleri sonucunda bir duruş bir tavır alıştır (İnceoğlu, 2004).

2.15.1.1. Duygusal Öge

Çevreyle ilgili deneyim, duyum ve bilgilerin sınıflandırılmalarıyla beraber, bu sınıflandırmalar olumlu ve ya olumsuz olaylarla, arzulanan ve ya arzulananmayan, amaçlarla ilişkilendirilmektedirler. Birey arzuladığı amaçlarla ilişkilendirdiği tutum konusundan hoşlanır, arzulamadığı amaçlarla ilişkilendirdiği tutum konusundan hoşlanmaz. Bu durum, tutumun duygusal ögesini temsil etmektedir. Fakat duygusal öge zihinsel ve davranışsal öğelerden bağımsız varlık kazanamaz. Zihinsel öge duygusal ögenin gelişebilmesi için önemli bir faktördür (Baysal, 2004; İnceoğlu, 2004).

2.15.1.2. Zihinsel (Bilişsel) Öge

Zihinsel öge, tutumun gerçeklerle bağıntılı bilgi haznesidir. Zihinsel veya bilişsel faktörü belirleyen en önemli şey inançlardır. Burada iyi-kötü, olumlu-olumsuz, yeterli-yetersiz şeklinde yargılar oluşabilmektedir (Şimsek, Akgemci ve Çelik, 2008). Zihinsel öge tutumun en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Tutumun konusunu oluşturan olaylara, nesnelere, durumlara ya da kişilere karşı sahip olunan her tür deneyim, bilgi, inanç ve düşünceyi içermektedir (İnceoğlu, 2004).

2.15.1.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutumunu yansıtır. Bu davranış eğilimleri sözlerle ve ya hareketlerle gözlenir. Bunlar bireyin alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumların da etkisi altındadır (İnceoğlu, 2004). Tutumun sözlü veya eylemsel ifadesidirler. Kişinin inancı ve bilgileri sonucunda oluşan yargısı onu bir objeye karşı olumlu veya olumsuz harekete eğilimli hale getirebilecektir (Şimsek ve diğerleri, 2008).

2.15.2. Tutumların Öğrenilmesi

Tutumlar öğrenilebilir. Öğrenilen tutumlar değişebilirler. Örneğin, bir öğrenci derse girer önce öğretmenin dersle ilgili açıklamalarını dersin genel görünümünü algılar sonra duygusal etki görülür. Bunlar olumlu ya da olumsuz olabilirler. Daha sonra öğrenci kararını verir. Bu karar dersten kaçma ya da yaklaşma olabilir. Tutum öğrenilmiştir. Bu öğrenme doğrudan ya da kişinin kendi tecrübesiyle gerçekleşebilir. Birey ya başkaları tarafından koşullandırılarak ya da ilgili obje olay hakkında bilgi edinerek tecrübe kazanır. Öğrenme dolaylı yoldan da gerçekleşebilir: öğrenci

başkalarının tecrübelerinden yararlanır onları model olarak belli olay ve objelere tutum oluşturur (Ülgen, 1997).

2.15.3. Tutum Ölçme Yaklaşımları

Tutumlar, temelde inançlara ve değer yargılarına dayalı olarak gelişir. İnançlar ve değerler bireysel ya da toplumsal olabilir, her iki durumda da söz konusu objeye karşı tutumun yordayıcıları olarak görülebilirler. Tutumların ölçülmesi için, çeşitli tutum ölçekleri ve teknikler geliştirilmiştir. Bunlardan en yaygın kullanılanı Likert, Thurstone, Guttman ve Ossgood ölçekleridir. Tutumla ilgili bilgiler genelde üç yoldan toplanır. Bunlar; Doğrudan bilgi toplama: Derecelendirme ölçekleri bu gruptadır. Objeye ilgili hazırlanan önermelere bireyin ne ölçüde katıldığı sorulur. Dolaylı bilgi toplama: Projektif testler bu gruba girer. Sorular resimlerin yorumlanmalarıyla ilgili olabilir ya da açık uçlu ve yarım kalmış cümlelerden oluşur. Gözlem yoluyla bilgi toplama: Bunlarda gerçekte doğrudan toplanan bilgilerdir. Öğrencinin, gerek görülen davranışları gözlenerek kaydedilir (Ülgen, 1997).

2.15.4. Tutumların Değişimi

Tutumlar, değişime uğrayabilirler. Kişinin çevresel koşulları sebebiyle düşüncelerinde, duygularında ve değerlerinde değişimler olabilir. Bireyler, olaylara kendi bakış açılarıyla olaylara bakar ve kendi kişisel tutumları, kişisel yargılarını oluştururlar. İnançların değiştirilebilmesi ölçüsünde tutum ve davranışların değiştirilebilirler. Tutumlar, geçmişteki tecrübelerin büyük oranda etkisinde kalmaktadırlar. Buna göre, bazı değişikliklere gidilerek tutumların zayıflatılmaları hatta tamamen değiştirilmeleri söz konusu olabilir (Şimşek ve diğerleri, 2008).

Tutumların değişebilmesi için kişinin bireysel düzeydeki örgütlenme yapısı önemlidir. Örgütlenme ise belirli değerlendirme süreçlerine tabi olduğundan, söz konusu bilgiler, deneyimler, duygular ve motivasyon biçimi değiştikçe, aralarındaki ilişki biçimi ve bu nedenle örgütlenme biçimi değişir. Bunun sonucunda tutumlarda değişim meydana gelir. Gençliğinde değişimci fikirleri savunan bir kişi, yaşının ilerlemesiyle ya da aile içerisinde başkalarının sorumluluklarını alması, paylaşması sürecinde gençliğindeki değişimci fikirlerinden uzaklaşabilir (İnceoğlu, 2004).

2.15.5. Öğrenci Tutumları ve Öğretmen

Öğrencinin geliştirmiş olduğu tutum, öğretmeni iki yönlü ilgilendirir. Bunlardan biri, öğretmen, öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağlamalıdır. Sınıf öğretiminde öğretmenin öğrenciye yönelik tutumu, ders haricinde öğrenci ve öğrenci velileri ile ilişkileri de öğrenci tutumlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrenci ve öğretmenin arasında olumlu ilişkilerin gelişmesi öğrencinin gelecekte yetişkinlerle ilişkilerinde de olumlu tutumlar içerisinde olmasını sağlayabilir. Çoğu öğretmen derslerinde bilgi ve bilişsel hedefleri esas almakta fakat bu amaçlara ulaşmak için gerekli olan duygusal özellikleri ve tutum faktörünü göz ardı etmektedirler. Öğrenciler bilişsel düzeydeki hedef davranışlara istenilen ölçüde ulaşamayabilirler. Bu sebeple öğretmenler, eğitimde hedefleri belirlerken, öğrencinin derse karşı olumlu tutumlar geliştirebilecekleri yaklaşımları tercih etmelidirler. Bir diğeri ise, olumsuz tutumların olumlu yönde değiştirilmesidir. Öğrencilerin okul, ders ve öğretmenlere karşı geliştirmiş oldukları tutumlar, öğrenme faaliyetlerine yaklaşımlarına ya da uzaklaşmalarına sebep olmaktadır ve öğrenmede başarı düzeylerine etki eder. Bu tutumlar, öğrenci başarısını olumsuz şekilde etkileyecek düzeydeyse, öğrenme yöntemlerinden faydalanılarak öğrenci tutumunun değiştirilmesi sağlanmalıdır (Ülgen, 1997).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi bölümleri yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

İlkokul öğrencilerinin görsel sanatlar eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek, mevcut durumun araştırılması ve belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, niceliksel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama, (Survey) modeli, var olan durumu aynen resmetmeyi esas alır” (Karasar, 2007, s. 34).

3.2. Evren ve Örneklem

Lefkoşa ve Girne ilçelerinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkökuller kademesinde toplamda Lefkoşa’da 6289, Girne’de 4720 olmak üzere toplamda 11009 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir.

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Lefkoşa ilçesinde 4. ve 5.sınıflarda eğitim ve öğretim gören toplam 2018 öğrenci ile Girne ilçesinde 4. ve 5.sınıflarda eğitim ve öğretim gören 1482 öğrenci oluşturmaktadır. Girne ve Lefkoşa ilçelerinde 4. ve 5. sınıflarda toplam 3500 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir.

Araştırmanın örneklemini ise Lefkoşa şehit Ertuğrul ilkökulu ve Girne 23 nisan ilkökulu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında 4.sınıf ve 5.sınıfta eğitim ve öğrenim gören 254 kişisi kız, 202 kişisi erkek olmak üzere toplam 456 öğrenci oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada Aslantaş, (2014) tarafından geliştirilmiş 28 maddeden oluşan Likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. “Tutum ölçekleri bireyin iç dünyasını ortaya çıkarmak üzere oluşturulmuş bir dizi cümleye, ifadeye bireyin cevap vermesi için hazırlanmış anketlerdir” (Tavşancıl, 2002, s. 107).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığından (Ek 4.) ve Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan (Ek 5.) izin alınarak tutum ölçeği

uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okullarda, farklı şubelerdeki 4. ve 5.sınıf öğrencilerine bir ders saati süresi içerisinde yaklaşık olarak 25 dakika zaman ayrılarak tutum ölçeği uygulanmış ve ayrılan süre bitiminde öğrencilere uygulanan tutum ölçekleri toplanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada kullanılan 4'lü likert tipi ölçme aracında toplam 28 madde (14'ü olumlu, 14'ü olumsuz) bulunmakta ve bu maddeler tek boyut altında toplanmaktadır. Maddelerde, (1)“Hiç katılmıyorum”, (2)“Katılmıyorum”, (3)“Katılıyorum” ve (4)“Tamamen katılıyorum” şeklinde cevap seçenekleri bulunmaktadır. Değerlendirilme “SPSS 18.0” ve “LISREL 8.80” programları kullanılarak yapılmıştır.

Aslantaş (2014)'ın araştırmasında, ölçeğin Cronbach alpha katsayısı 0,92; DFA sonucu χ^2/sd değeri 2,08 olarak tespit edilmiştir.

Bu araştırmada, GSDTÖ'nün güvenilirliğinin saptanabilmesi için ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış, toplam güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak tespit edilmiştir. Özdamar (1999)'a göre güvenilirlik katsayısının 0.80 ve üzerinde olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada, GSDTÖ'nün yapı geçerliğini test etmek için, doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Veri setinde eksik veri olup olmadığının belirlenmesi amacıyla veriler incelenmiş, eksik veri bulunmamıştır.

Uygulanan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin sonuçlara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1.

GSDTÖ'nün Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum Değerleri

Model	χ^2	$(\chi^2/sd)^*$	RMSEA	SRMR	NNFI	CFI	GFI	AGFI
GSDTÖ	982,57	2,81	0,06	0,06	0,96	0,96	0,83	0,80

*sd = 350, p < 0,01

Tablo 1 incelendiğinde, Kline (2011)'e göre χ^2/sd değerinin 1 ile 3 arasında olması mükemmel uyumu göstermektedir (Akt. Daşcı ve Cemaloğlu, 2015, s. 140). Çelik ve Yılmaz (2013)'e göre $RMSEA \leq 0,08$ olması yeterli uyumu, $SRMR < 0,10$

kabul edilebilir uyumu, NNFI ve CFI > 0,95 olması mükemmel uyumu, GFI ve AGFI > 0,70 olması kabul edilebilir uyumu ifade etmektedir (Akt. Daşcı ve Cemaloğlu, 2015 s. 140). Başka bir anlatımla, 28 maddelik tek boyutlu GSDTÖ genel olarak iyi uyum değerleri ortaya koymakta ve model olarak doğrulanmaktadır.

Araştırmada kullanılan veri setinin normallik testine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2.

Veri Setinin Normallik Testi Bulguları

Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
İstatistik	Sd	P	İstatistik	Sd	p
0,13	456	0,00	0,91	456	0,00

Tablo 2’ e göre, katılımcı sayısı 50’ den büyük (456 kişi) olduğu için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilk Testleri’nin sonuçları incelendiğinde, verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu nedenle, verilerin analizinde nonparametrik testler kullanılmıştır. Nonparametrik testlerden biri olan Mann Whitney U Testi, puanların normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t-testinin alternatifi olarak kullanılır (Büyüköztürk, 2012, s. 156). Kruskal Wallis H-Testi ise tek yönlü ANOVA’nın non parametrik karşılığıdır (Büyüköztürk, 2012).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde tutum ölçeği uygulaması sonrasında elde edilen verilerin dağılımlarına, alt problemlere ilişkin bulgulara ve tablolaştırılan bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik değişkenlerine göre dağılımları Tablo 3’de verilmektedir.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kız	254	55,7
	Erkek	202	44,3
	Toplam	456	100
Yaş	9 yaş	140	30,7
	10 yaş	244	53,5
	11 yaş	70	15,4
	12 yaş	2	0,4
	Toplam	456	100
Sınıf Düzeyi	4. Sınıf	254	55,7
	5. Sınıf	202	44,3
	Toplam	456	100
Eğitsel Kol	Satranç	68	14,9
	Fotoğraf	14	3,1
	Dikiş Nakış	10	2,2
	Müzik	74	16,2
	Spor	124	27,2
	İzcilik	44	9,6
	Dans-Folklor	45	9,9
	Tarım	14	3,1
	Resim-El İşi	43	9,4
	Ev İdaresi	12	2,6
	Tiyatro	8	1,8
	Toplam	456	100
Ailede Görsel Sanatla	Evet	66	14,5
İlgilenen Birey Bulunma	Hayır	390	85,5
Durumu	Toplam	456	100
Babanın Eğitim Düzeyi	İlkokul	61	13,4

Değişken	Kategori	n	%
Annenin Eğitim Düzeyi	Ortaokul	55	12,1
	Lise	136	29,8
	Üniversite	148	32,5
	Yüksek Lisans	50	11,0
	Doktora	6	1,3
	Toplam	456	100
	İlkokul	51	11,2
	Ortaokul	67	14,7
	Lise	144	31,6
	Üniversite	139	30,5
	Yüksek Lisans	50	11,0
	Doktora	5	1,1
	Toplam	456	100

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin yarısından biraz fazlasının kız olduğu görülmektedir. Kızların oranı 254 öğrenci ile 55,7 iken erkeklerin oranı 202 öğrenci ile 44,3'tür.

Yaşlara göre dağılımlara baktığımızda, 9 yaşında olanların oranı 140 öğrenci ile %30,7, 10 yaşında olanların oranı 244 öğrenci ile %53,5, 11 yaşında olanların oranı 70 öğrenci ile %15,4 ve 12 yaşında olanların oranı da 2 öğrenci ile %0,4'tür.

Sınıf Dağılımlarına göre baktığımızda 4.sınıfların oranı 254 öğrenci ile %55,7 5.sınıftakilerin oranı ise 202 öğrenci ile %44,3 olarak oluşmuştur.

Eğitsel Kol faaliyetlerinin öğrenci dağılımlarına baktığımızda spor eğitsel kolu 124 öğrenci ve %27,2'lik oranı ile ilk sırada yer almaktadır. Müzik eğitsel kolundaki öğrenci sayısı ise 74 öğrenci %16,2 ile ikinci sırada yer alırken, satranç eğitsel kolu 68 öğrenci %14,9 ile üçüncü sırada, dans-folklor eğitsel kolu 45 öğrenci %9,9 ile dördüncü sırada, izcilik eğitsel kolu 44 öğrenci %9,6 ile beşinci sırada, resim-elipsi eğitsel kolu 43 öğrenci %9,4 ile altıncı sırada, fotoğraf ve tarım eğitsel kolları ise 14 öğrenci ve %3,1'lik oranları ile yedinci sırada, ev idaresi eğitsel kolu 12 öğrenci %2,6 ile sekizinci sırada, dikiş nakış eğitsel kolu 10 öğrenci %2,2 ile dokuzuncu sırada, tiyatro eğitsel kolu ise 8 öğrenci %1,8 ile onuncu ve son sırada yer almaktadır.

Öğrencilerin ailesinde görsel sanatlar ile ilgilenen birey varlığının dağılımlarına baktığımızda 66 öğrencinin ailesinde %14,5 ile görsel sanatlarla ilgilenen birey vardır. 390 öğrencinin ailesinde ise %85,5 ile ailesinde görsel sanatlarla ilgilenen birey yoktur.

Baba eğitim düzeyine göre öğrenci dağılımları incelendiğinde ilkokul mezunu olanların oranı %13,4, ortaokul mezunu olanların oranı %12,1, lise mezunu olanların oranı %29,8, üniversite mezunu olanların oranı %32,5 ve yüksek lisans mezunu olanların oranı da %11,0 ve doktora mezunu olanların oranı ise %1,3'tür.

Bu sonuçlara göre baba eğitim durumları içinde %32,5 ile çok üniversite mezunu bulunmaktadır. İkinci sırada %29,8 ile lise mezunları, üçüncü sırada %13,4 ile ilkokul mezunları, dördüncü sırada %12,1 ile ortaokul mezunları, beşinci sırada %11,0 ile yüksek lisans mezunları, ve en düşük çıkan sonuç ise %12,1 ile doktora mezunları olarak bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyine göre öğrenci dağılımları incelendiğinde ilkokul mezunu olanların oranı 11,2 ortaokul mezunu olanların oranı 14,7, lise mezunu olanların oranı 31,6, üniversite mezunu olanların oranı 30,5, yüksek lisans mezunu olanların oranı 11,0 ve doktora mezunu olanların oranı ise 1,1'dir.

Bu sonuçlara göre anne eğitim durumları içinde %31,6 ile en çok lise mezunu bulunmaktadır. İkinci sırada %30,5 ile üniversite mezunları, üçüncü sırada %14,7 ile ortaokul mezunları, dördüncü sırada %14,7 ile ortaokul mezunları, beşinci sırada %11,2 ile ilkokul mezunları, ve en düşük çıkan sonuç ise %1,1 ile doktora mezunları olarak bulunmuştur.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	254	253,01	64264,50	19428,50	0,00*
Erkek	202	197,68	39931,50		

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir (U=19428,50, p<0,05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kızların tutumlarının daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

Çelik (2015), araştırmasında üstün zekalı öğrencilerin görsel sanatlara ilişkin tutumlarını iki farklı şehir değişkenine göre araştırmış, buradan çıkan sonuca göre cinsiyet değişkenine göre Şanlıurfa ilinde kız öğrencilerin tutumları, erkek öğrencilere göre daha olumlu olarak tespit edilmiştir. İstanbul'da da kız öğrencilerin tutumları, erkek öğrencilere nazaran daha olumlu olarak tespit edilmiştir. Eğitmen (2017) ise görsel sanatlara ilişkin tutumlarda erkek öğrencilerin tutumlarını anlamlı düzeyde daha olumlu olarak tespit etmiştir.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
9 yaş	140	238,65	3	5,22	0,16	-
10 yaş	244	231,88				
11 yaş	70	198,50				
12 yaş	2	156,50				

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, yaşlara göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir [χ^2 (sd=3, n=456) =5,22, p>0,05]. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, yaşa göre farklılaşmamaktadır.

Çelik (2015), yaş değişkenine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarda; Şanlıurfa ilinde anlamlı bir farka rastlanmazken, İstanbul ilinde anlamlı fark tespit etmiştir. Buna göre İstanbul'da yapılan araştırmada yaş arttıkça olumlu tutum azalmaktadır.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
4. Sınıf	254	244,67	62146,50	21546,50	0,00*
5. Sınıf	202	208,17	42049,50		

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($U=21546,50$, $p<0,05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 4. sınıftaki öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, sınıf düzeyine göre farklılaşmaktadır.

Sınıf değişkenine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutum farklılıklarında Eğitmen (2017), araştırmasında anlamlı bir fark tespit etmemiştir. Dilmaç ve Öztürk (2016)'ın araştırmasında ise sınıf düzeyine göre anlamlı fark ortaya çıkmış olup 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını orta düzeyli, 5.ve 6.sınıf öğrencilerinin tutumlarının ise yüksek düzeyli olduğu belirtilmiştir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 7.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Eğitsel Kol Faaliyetlerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Satranç	68	179,69	10	31,32	0,00*	satranç-dikiş nakış;
Fotoğraf	14	214,46				satranç-müzik;
Dikiş Nakış	10	352,35				satranç-spor;
Müzik	74	247,60				satranç-izcilik;
Spor	124	227,31				satranç-resim el işi;
İzcilik	44	264,92				fotoğraf-dikiş nakış;
Dans-Folklor	45	221,44				dikiş nakış-müzik;
Tarım	14	141,50				dikiş nakış-spor;
Resim-El İşi	43	254,63				dikiş nakış-dans folklor;
Ev İdaresi	12	223,67				dikiş nakış-tarım;
Tiyatro	8	213,25				müzik-tarım

* $p<0,05$

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, eğitsel kol faaliyetlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir [χ^2 (sd=10, n=456) =31,32, $p<0,05$]. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, eğitsel kol faaliyetlerine göre farklılaşmaktadır.

Buna göre, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, eğitsel kol değişkenine göre farklılaşmaktadır. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, dikiş nakış eğitsel kol faaliyetinde bulunan öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı en olumlu tutuma

sahip olduğu, bunu sırasıyla izcilik, resim-el işi, müzik, spor, ev idaresi, dans-folklor, fotoğraf, tiyatro, satranç ve tarım eğitsel kol faaliyetlerindeki öğrencilerin izlediğini görmekteyiz. Anlamlı farkların bulunduğu eğitsel kol faaliyetleri satranç-dikiş nakış; satranç-müzik; satranç-spor; satranç-izcilik; satranç-resim el işi; fotoğraf-dikiş nakış; dikiş nakış-müzik; dikiş nakış-spor; dikiş nakış-dans folklor; dikiş nakış-tarım; müzik-tarım olarak ortaya çıkmıştır.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Ailede Görsel Sanatla İlgilenenlerin Varlığına Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Evet	66	304,88	20122,00	7829,00	0,00*
Hayır	390	215,57	84074,00		

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, ailede görsel sanatla ilgilenen birey varlığına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($U=7829,00$, $p<0,05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, ailesinde görsel sanatla ilgilenen bireylerin bulunduğu öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, ailede görsel sanatla ilgilenenlerin varlığına göre farklılaşmaktadır. Dolayısıyla görsel sanatlarla ilgilenen bireylerin yakın çevrelerini olumlu yönde etkileyebildiklerini ve görsel sanatlarla ilgilenen kişi sayısının artmasının toplumda görsel sanatlara olan tutumu olumlu yönde etkileyebileceği sonucunu doğurmaktadır.

Ailesinde görsel sanatla ilgilenen birey varlığına göre Eğitimci (2017), ailesinde görsel sanatla ilgilenen birey olan öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında anlamlı derecede daha olumlu tutum tespit etmiştir. Çelik (2015)'de araştırmasında Şanlıurfa ilinde ailesinde görsel sanatla ilgilenen birey olan öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında olumlu yönde anlamlı fark tespit etmiştir. Buna karşın İstanbul ilinde ailesinde görsel sanatla ilgilenen birey varlığına göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.

4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Babanın Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
İlkokul	61	232,76	5	1,47	0,92	-
Ortaokul	55	222,90				
Lise	136	219,46				
Üniversite	148	234,24				
Yüksek Lisans	50	238,83				
Doktora	6	213,92				

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, babanın eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir [χ^2 (sd=5, n=456) =1,47, p>0,05]. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, babanın eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır.

Baba eğitim durumuna göre görsel sanatlar dersine tutumlarda Çelik (2015), İstanbul ve Şanlıurfa illerinde anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir.

4.8. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10.

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Annenin Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
İlkokul	51	217,49	5	2,77	0,74	-
Ortaokul	67	224,60				
Lise	144	227,09				
Üniversite	139	235,09				
Yüksek Lisans	50	222,60				
Doktora	5	309,50				

*p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir [χ^2 (sd=5, n=456) =2,77, p>0,05]. Başka bir anlatımla, görsel sanatlar dersine yönelik tutum, annenin eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Anne ve baba eğitim

durumları yükseldikçe tutumların olumlu yönde etkilenebileceği düşüncesinin doğrulanmadığı ve bunun bir kayıp olduğu düşünülebilir.

Anne eğitim durumuna göre görsel sanatlar dersine tutumlarda Çelik (2015), İstanbul ve Şanlıurfa illerinde anlamlı bir farklılaşma tespit etmemiştir.

4.9. Öğrencilerin GSDTÖ'ye Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğine verdikleri yanıtların yüzde ve frekans bilgileri Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

Öğrencilerin GSDTÖ'ye Verdikleri Cevapların Dağılımları

Maddeler	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1. "Görsel Sanatlar" dersinin süresinin daha uzun olmasını isterim.	67	14,7	48	10,5	130	28,5	211	46,3
2. "Görsel Sanatlar" dersinde sıkılırım.	299	65,6	95	20,8	27	5,9	35	7,7
3. "Görsel Sanatlar" dersi benim için zordur.	286	62,7	122	26,8	33	7,2	15	3,3
4. "Görsel Sanatlar" dersinde kendimi mutsuz hissederim.	309	67,8	92	20,2	36	7,9	19	4,2
5. "Görsel Sanatlar" dersinin benim için önemi yoktur.	312	68,4	97	21,3	26	5,7	21	4,6
6. İleride "Görsel Sanatlar" ile ilgili (ressam, heykeltıraş, grafiker gibi) bir meslek seçmek isterim.	151	33,1	140	30,7	105	23,0	60	13,2
7. "Görsel Sanatlar" dersi eğlenceli bir derstir.	23	5,0	37	8,1	120	26,3	276	60,5
8. "Görsel Sanatlar" dersinde bulunmaktan mutlu olurum.	27	5,9	45	9,9	132	28,9	252	55,3

Maddeler	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%
9. “Görsel Sanatlar” dersi ile ilgili bilgilerimi artırmak için ders dışında bir çaba göstermem.	216	47,4	109	23,9	70	15,4	61	13,4
10. “Görsel Sanatlar” dersini kolay anlarım.	28	6,1	48	10,5	203	44,5	177	38,8
11. Derslerimin içinde en çok “Görsel Sanatlar” dersi etkinlikleri yaparken mutlu olurum.	75	16,4	104	22,8	135	29,6	142	31,1
12. “Görsel Sanatlar” dersine ayrılan süresinin daha az olmasını isterim.	285	62,5	83	18,2	38	8,3	50	11,0
13. “Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula daha mutlu giderim.	65	14,3	76	16,7	123	27,0	192	42,1
14. “Görsel Sanatlar” dersinde yaptığım etkinliklerle ilgili konuşmaktan mutlu olurum.	73	16,0	49	10,7	153	33,6	181	39,7
15. “Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula gitmek istemem.	344	75,4	60	12,3	25	5,5	27	5,9
16. Diğer derslerle karşılaştırdığımda “Görsel Sanatlar” dersinde daha mutlu olurum.	94	20,6	125	27,4	107	23,5	130	28,5
17. “Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlik yapmam.	173	37,9	146	32,0	74	16,2	63	13,8
18. “Görsel Sanatlar” dersinde etkinlikleri yapmakta zorlanırım.	230	50,4	151	33,1	43	9,4	32	7,0
19. “Görsel Sanatlar” dersine çalışırken sıkılırım.	293	64,3	90	19,7	28	6,1	45	9,9
20. “Görsel Sanatlar” dersinde yeni konular öğrenmek beni heyecanlandırır.	46	10,1	29	6,4	95	20,8	286	62,7

Maddeler	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%
21. “Görsel Sanatlar” dersi ödevlerini keyifle yaparım.	53	11,6	40	8,8	118	25,9	245	53,7
22. “Görsel Sanatlar” dersinde yapılan etkinlikler ilgimi çekmez.	304	66,7	79	17,3	31	6,8	42	9,2
23. “Görsel Sanatlar” dersinde kendimi rahat hissederim.	44	9,6	33	7,2	151	33,1	228	50,0
24. “Görsel Sanatlar” dersindeki etkinlikler beni dinlendirir.	64	14,0	66	14,5	138	30,3	188	41,2
25. “Görsel Sanatlar” dersi çok sevdiğim dersler arasındadır.	54	11,8	38	8,3	124	27,2	240	52,6
26. “Görsel Sanatlar” dersi ilgi duyduğum bir ders değildir.	268	58,8	82	18,0	70	15,4	36	7,9
27. Boş zamanlarımda resim yapmaktan hoşlanırım.	52	11,4	44	9,6	99	21,7	261	57,2
28. “Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlikler yaparım.	114	25,0	77	16,9	135	29,6	130	28,5

Tablo 11 incelendiğinde; Birinci madde olan “Görsel sanatlar dersinin süresinin daha uzun olmasını isterim.” sorusuna verilen cevaplara baktığımızda 67 öğrenci %14,7 ile “hiç katılmıyorum”, 48 öğrenci %10,5 ile “katılmıyorum”, 130 öğrenci %28,5 ile “katılıyorum”, 211 öğrenci ise %46,3 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinin süresinin daha uzun olmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

İkinci madde olan “Görsel Sanatlar dersinde sıkılırım.” sorusuna verilen cevaplara baktığımızda 299 öğrenci %65,6 ile “hiç katılmıyorum”, 95 öğrenci %20,8 ile “katılmıyorum”, 27 öğrenci %5,9 ile “katılıyorum”, 35 öğrenci ise %7,7 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğunun bu dersten sıkılmadıkları sonucuna ulaşmaktayız.

Üçüncü madde olan “Görsel Sanatlar dersi benim için zordur.” sorusuna verilen cevaplara baktığımızda 286 öğrenci %62,7 ile “hiç katılmıyorum”, 122 öğrenci, %26,8 ile “katılmıyorum”, 33 öğrenci %7,2 ile “katılıyorum”, 15 öğrenci ise %3,3 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu için görsel sanatlar dersi zor bir ders değildir.

Dördüncü madde olan “Görsel Sanatlar dersinde kendimi mutsuz hissederim.” sorusuna verilen cevaplara baktığımızda 309 öğrenci %67,8 ile “hiç katılmıyorum”, 92 öğrenci %20,2 ile “ katılmıyorum”, 36 öğrenci ise %7,9 ile “katılıyorum”, 19 öğrenci ise %4,2 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde kendilerini mutsuz hissetmemektedirler.

Beşinci madde olan “Görsel Sanatlar dersinin benim için önemi yoktur.” sorusuna 312 öğrenci %68,4 ile “hiç katılmıyorum”, 97 öğrenci %21,3 ile “katılmıyorum” yanıtını, 26 öğrenci ise %5,7 ile “katılıyorum”, 21 öğrenci ise %4,6 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu için görsel sanatlar dersinin önemi bulunmaktadır.

Altıncı madde olan İleride “Görsel Sanatlar ile ilgili (ressam, heykeltıraş, grafiker gibi) bir meslek seçmek isterim.” sorusuna 151 öğrenci %33,1 ile “hiç katılmıyorum”, 140 öğrenci %30,7 ile “katılmıyorum”, 105 öğrenci %23 ile “katılıyorum”, 60 öğrenci ise %13,2 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin yarısından biraz fazlası ileride görsel sanatlar ile ilgili bir meslek seçmek istemediklerini belirtmişlerdir.

Yedinci madde olan “Görsel Sanatlar dersi eğlenceli bir derstir.” sorusuna 23 öğrenci %5 ile “hiç katılmıyorum”, 37 öğrenci %8,1 ile “katılmıyorum”, 120 öğrenci %26,3 ile “katılıyorum”, 276 öğrenci ise %60,5 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu için görsel sanatlar eğlenceli bir derstir sonucu ortaya çıkmıştır.

Sekizinci madde olan “Görsel Sanatlar dersinde bulunmaktan mutlu olurum.” sorusuna 27 öğrenci %5,9 ile “hiç katılmıyorum”, 45 öğrenci %9,9 ile “katılmıyorum”, 132 öğrenci %28,9 ile “katılıyorum”, 252 öğrenci ise %55,3 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre

öğrencilerin çoğunluğunun görsel sanatlar dersinde bulunmaktan mutlu oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Dokuzuncu madde olan “Görsel Sanatlar dersi ile ilgili bilgilerimi artırmak için ders dışında bir çaba göstermem.” sorusuna 216 öğrenci %47,4 ile “hiç katılmıyorum”, 109 öğrenci %23,9 ile “katılmıyorum”, 70 öğrenci %15,4 ile “katılıyorum”, 61 öğrenci ise %13,4 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu, görsel sanatlar dersinde öğrendikleri bilgileri ders dışında da artırmak için çaba sarfettiklerini ifade etmişlerdir.

Onuncu madde olan “Görsel Sanatlar dersini kolay anlarım.” sorusuna 28 öğrenci %6,1 ile “hiç katılmıyorum”, 48 öğrenci %10,5 ile “katılmıyorum”, 203 öğrenci %44,5 ile “katılıyorum”, 177 öğrenci ise %38,8 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun görsel sanatlar dersini kolay anladıkları sonucunu çıkarmaktayız.

On birinci madde olan “Derslerimin içinde en çok “Görsel Sanatlar dersi etkinlikleri yaparken mutlu olurum.” sorusuna 75 öğrenci %16,4 ile “hiç katılmıyorum”, 104 öğrenci %22,8 ile “katılmıyorum”, 135 öğrenci %29,6 ile “katılıyorum”, 142 öğrenci %31,1 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğunun görsel sanatlar dersi etkinliklerini yaparken mutlu oldukları sonucunu çıkarmaktayız.

On ikinci madde olan “Görsel Sanatlar dersine ayrılan süresinin daha az olmasını isterim.” sorusuna 285 öğrenci %62,5 ile “hiç katılmıyorum”, 83 öğrenci %18,2 ile “katılmıyorum”, 38 öğrenci %8,3 ile “katılıyorum”, 50 öğrenci ise %11 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersi süresinin daha az olmasını istememektedirler.

On üçüncü madde olan “Görsel Sanatlar dersi olduğu gün okula daha mutlu giderim.” sorusuna 65 öğrenci %14,3 ile “hiç katılmıyorum”, 76 öğrenci %16,7 ile “katılmıyorum”, 123 öğrenci %27 ile “katılıyorum”, 192 öğrenci ise %42,1 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca baktığımızda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu görsel sanatlar dersinin olduğu gün okula daha mutlu gittiklerini ifade etmişlerdir.

On dördüncü madde olan “Görsel Sanatlar dersinde yaptığım etkinliklerle ilgili konuşmaktan mutlu olurum.” sorusuna 73 öğrenci %16 ile “hiç katılmıyorum”, 49 öğrenci %10,7 ile “katılmıyorum”, 153 öğrenci %33,6 ile “katılıyorum”, 181 öğrenci %39,7 ise “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu görsel sanatlar dersinde yaptığı etkinliklerle ilgili konuşmaktan mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

On beşinci madde olan “Görsel Sanatlar dersi olduğu gün okula gitmek istemem.” Sorusuna 344 öğrenci %75,4 ile “hiç katılmıyorum”, 60 öğrenci %13,2 ile “katılmıyorum”, 25 öğrenci %5,5 ile “katılıyorum”, 27 öğrenci ise %5,9 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu görsel sanatlar dersinin olduğu gün okula gitmek ile ilgili bir isteksizlik yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

On altıncı madde olan “Diğer derslerle karşılaştığımda Görsel Sanatlar dersinde daha mutlu olurum.” sorusuna 94 öğrenci %20,6 ile “hiç katılmıyorum”, 125 öğrenci %27,4 ile “katılmıyorum”, 107 öğrenci %23,5 ile “katılıyorum”, 130 öğrenci ise %28,5 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu sorudan çıkan yanıtlara baktığımızda öğrencilerin yarısından biraz fazlasının diğer dersler ile karşılaştırıldığında görsel sanatlar dersinde daha mutlu oldukları sonucuna ulaşmaktayız.

On yedinci madde olan “Görsel Sanatlar dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlik yapmam.” sorusuna 173 öğrenci %37,9 ile “hiç katılmıyorum”, 146 öğrenci %32 ile “katılmıyorum”, 74 öğrenci %16,2 ile “katılıyorum”, 63 öğrenci ise %13,8 ile “hiç katılmıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde öğrendikleri konular ile ilgili ders dışında etkinlik yaptıklarını belirtmişlerdir.

On sekizinci madde olan “Görsel Sanatlar dersinde etkinlikleri yapmakta zorlanırım.” sorusuna 230 öğrenci %50,4 ile “hiç katılmıyorum”, 151 öğrenci %33,1 ile “katılmıyorum”, 43 öğrenci %9,4 ile “katılıyorum”, 32 öğrenci ise %7 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde yaptıkları etkinliklerden zorlanmadıklarını belirtmişlerdir.

On dokuzuncu madde olan “Görsel Sanatlar” dersine çalışırken sıkılıyorum.” sorusuna 293 öğrenci %64,3 ile “hiç katılmıyorum”, 90 öğrenci %19,7 ile “katılmıyorum”, 28 öğrenci %6,1 ile “katılıyorum”, 45 öğrenci ise %9,9 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkmış olan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinden sıkılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yirminci madde olan “Görsel Sanatlar dersinde yeni konular öğrenmek beni heyecanlandırır.” sorusuna 46 öğrenci %10,1 ile “hiç katılmıyorum”, 29 öğrenci %6,4 ile “katılmıyorum”, 95 öğrenci %20,8 ile “katılıyorum”, 286 öğrenci ise %62,7 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde yeni konular öğrenmenin onları heyecanlandığını belirtmişlerdir.

Yirmi birinci madde olan “Görsel Sanatlar dersi ödevlerini keyifle yaparım” sorusuna 53 öğrenci %11,6 ile “hiç katılmıyorum”, 40 öğrenci %8,8 ile “katılmıyorum”, 118 öğrenci %25,9 ile “katılıyorum”, 245 öğrenci ise %53,7 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu ödevlerini keyifle yaptıklarını belirtmişlerdir.

Yirmi ikinci madde olan “Görsel Sanatlar” dersinde yapılan etkinlikler ilgimi çekmez.” sorusuna 304 öğrenci %66,7 ile “hiç katılmıyorum”, 79 öğrenci %17,3 ile “katılmıyorum”, 31 öğrenci %6,8 ile “katılıyorum” 42 öğrenci ise %9,2 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersindeki etkinliklerin ilgilerini çektiğini ifade etmişlerdir.

Yirmi üçüncü madde olan “Görsel Sanatlar dersinde kendimi rahat hissedirim.” sorusuna 44 öğrenci %9,6 ile “hiç katılmıyorum”, 33 öğrenci %7,2 ile “katılmıyorum”, 151 öğrenci %33,1 ile “katılıyorum”, 228 öğrenci ise %50 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde kendilerini rahat hissettiklerini belirtmişlerdir.

Yirmi dördüncü madde olan “Görsel Sanatlar” dersindeki etkinlikler beni dinlendirir.” sorusuna 64 öğrenci %14 ile “hiç katılmıyorum”, 66 öğrenci %14,5 ile “katılmıyorum”, 138 öğrenci %30,3 ile “katılıyorum” 188 öğrenci ise %41,2 ile

“tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu soruya öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersi beni dinlendirir demiştir.

Yirmi beşinci madde olan “Görsel Sanatlar” dersi çok sevdiğim dersler arasındadır.” sorusuna 54 öğrenci %11,8 ile “hiç katılmıyorum”, 38 öğrenci %8,3 ile “katılmıyorum”, 124 öğrenci %27,2 ile “katılıyorum” 240 öğrenci ise %52,6 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu için görsel sanatlar dersi en sevdikleri dersler arasında yer almaktadır.

Yirmi altıncı madde olan “Görsel Sanatlar” dersi ilgi duyduğum bir ders değildir.” sorusuna 268 öğrenci %58,8 ile “hiç katılmıyorum”, 82 öğrenci %18 ile “katılmıyorum” 70 öğrenci % 15,4 ile “katılıyorum”, 36 öğrenci ise %7,9 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu bu maddeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yirmi yedinci madde olan “Boş zamanlarımda resim yapmaktan hoşlanırım.” sorusuna 52 öğrenci %11,4 ile “hiç katılmıyorum”, 44 öğrenci %9,6 ile “katılmıyorum”, 99 öğrenci %21,7 ile “katılıyorum”, 261 öğrenci ise %57,2 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu boş zamanlarında resim yapmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir.

Yirmi sekizinci madde olan “Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlikler yaparım.” sorusuna 114 öğrenci %25 ile “hiç katılmıyorum”, 77 öğrenci % 16,9 ile “katılmıyorum”, 135 öğrenci %29,6 ile “katılıyorum”, 130 öğrenci ise %28,5 ile “tamamen katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinde öğrendikleri konular ile ilgili ders dışında da etkinlik yaptıklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, verilerin analizinden ortaya çıkan bulguların sonuçlarına ve sonuçlara bağlı olarak getirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

1) Dört ve beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan GSĐTÖ sonuçlarına göre tutumlar; cinsiyet, sınıf düzeyi, seçilen eğitsel kol faaliyeti ve ailesinde görsel sanatlar ile ilgilenen birey olması değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre; kız öğrenciler erkek öğrencilere, dördüncü sınıflar beşinci sınıflara, ailesinde görsel sanatlar ile ilgilenen birey olanlar ise ailesinde görsel sanatlar ile ilgilenen birey olmayanlara göre daha olumlu tutumlar içerisindedirler.

2) Eğitsel kol faaliyetleri değişkenine göre GSĐTÖ'ye yönelik tutumlarda sıra ortalamaları dikkate alındığında; en olumlu tutumun geliştirildiği eğitsel kol faaliyetinden en düşük olumlu tutumun geliştirildiği eğitsel kol faaliyetine doğru sırasıyla izcilik, resim-el işi, müzik, spor ev idaresi, dans folklor, fotoğraf, tiyatro satranç ve tarım eğitsel kollarıdır.

3) Görsel sanatlar dersine yönelik tutumlar, yaş, anne ve baba eğitim durumları değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırmadan sonucunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1) Kız öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik sıra ortalama puanlarının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek tespit edildiğini göz önüne aldığımızda, erkek öğrencilerin de görsel sanatlar dersine karşı kız öğrenciler gibi daha olumlu tutumlar sergileyebilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlere, ailelere ve okul yönetimlerine büyük görevler düşmektedir. Öğretmenler, erkek öğrencileri motive etmek ve ilgilerinin artırılması için çeşitli öğretim yöntemleri ile bu farkı kapatmaya gayret sarfedebilirler. Aileler ise, erkek çocuklarının sanatsal aktiviteler ile görsel

sanatlar ile daha fazla zaman geçirmelerini sağlayabilirler. Milli eğitim bakanlığı da, bu farkın kapanması için farklı sanat eğitimi uzmanlarının görüşlerini alabilir.

2) Sınıflara göre tutum farklılıklarına baktığımızda; öğrencilerin genel anlamda görsel sanatlar dersine olumlu tutumlar geliştirmelerine karşın, 4.sınıflara göre, 5.sınıflarda görsel sanatlar dersine olumlu tutumlarda azalma söz konusudur. Sınıf ilerledikçe tutumlardaki azalmanın, çocukların daha bu yaşlardan başlayıp üniversite sıralarına kadar devam edecek olan sınav stresinden, kaygısından kaynaklanıp kaynaklanmadığını, veya yaş ilerledikçe görsel sanatlar dersinin boş zaman aktivitesi olarak görüp görmediklerinin araştırılması gerekmektedir.

3) Öğrencilerin bulundukları eğitsel kol faaliyetlerine göre görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında anlamlı farklar vardır. Buna görsel sanatlar dersine karşı ilgisinin az olduğu bilinen öğrenciler, bu derse karşı tutum sıra ortalamasının yüksek olduğu eğitsel kollara yönlendirilebilirler.

4) Ailede görsel sanatlar ile ilgilenen kimse olup olmamasına göre anlamlı fark olduğuna göre; sanat ile iç içe olan çocuklarda görsel sanatlara olumlu tutumlarının daha fazla olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Buna göre; her öğrenciyi sanat ile iç içe olabileceği ortamlar yaratılmalıdır. Öğrencilerin aileleri ile birebir iletişimde bulunarak, çocuğa aile içinden başlayan bir sanat sevgisini kazandırma uğraşı içine girilmelidir. Çocukların okulda ve okul dışında görsel sanatlar ile daha fazla zaman geçirmesini sağlayarak (çeşitli sanat etkinlikleri, sanat galerileri, müzeler, online müzeler, work shop faaliyetleri, sergiler, kurslar v.b.) gibi görsel sanatlar dersine olumlu tutumların arttırılmasını sağlayabiliriz.

5.3. İlerideki çalışmalara yönelik öneriler

İleride KKTC’de ilkokul kademesinde öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları üzerine araştırma yapacak olan araştırmacılar, bu araştırmadan çıkmış olan cinsiyete, sınıfa, eğitsel kol faaliyetine, ve ailede görsel sanatlar ile ilgilenen birey varlığına göre öğrenci tutumlarında anlamlı fark tespit edilmesinin nedenlerini niteliksel araştırmalar ile daha detaylı olarak araştırabilirler.

Öğrenciler genel anlamda görsel sanatlar dersine ilişkin olumlu tutumlar içerisinde olmalarına karşın öğrencilerin yarısından biraz fazlası ileride meslek olarak görsel sanatlar ile ilgili bir meslek seçmek istemediklerini belirtmişlerdir. Bunun nedenleri nitel araştırmalar ile daha detaylı olarak araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2005). Çocuğun sanatsal gelişimi. V. Özsoy (Ed.). *İlköğretim sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (s. 44-52). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Alakuş, A. O. (2005). Sanat eğitiminde uluslararası/ulusal araştırmalar ve adlandırma sorunu. V. Özsoy (Ed.). *İlköğretim sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (s. 8-18). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Alakuş, A. O. (2011). Çok alanlı sanat eğitimi uygulamaları (ÇASEY). A.O. Alakuş, ve L. Mercin (Ed.). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 59-84). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2010). Sanat eğitiminde özel öğretim yöntemlerine giriş. K. Artut, ve H. Pekmezci (Ed.). *Güzel Sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. (s. 1-29). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslantaş, S. (2014). Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 185-196.
- Ayaydın, A. (2011). Görsel sanatlar eğitimi ve çoklu zeka kuramı. A. O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 201-213). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aykaç, V. (2010). Sanat eğitiminde aktif öğrenmeye dayalı proje destekli çoklu zekanın kullanılması. Artut, K. ve Pekmezci, H. (Ed.). *Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri* (s. 91-129). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balamir, B. (1999). *Sanat eğitiminde özgürlük ve özgünlük*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baysal, A. C. (2004). Tutumlar. *Davranış bilimleri*. (s. 299-338) İstanbul: Avcıol Basım-Yayın.

- Berk, N. (1983). İlk elli yıl. *Cumhuriyet dönemi Türk resmi*. (s. 12-82). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. İstatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Çelik, F. K. (2015). *Üstün zekalı bireylerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Şanlıurfa ve İstanbul ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Daşcı, E. ve Cemaloğlu, N. (2015). İlköğretim kurumu yöneticilerinin liderlik tarzları ile öğretmenlerin yaşadıkları yıldırma (mobbing) arasındaki ilişki. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(19), 129-166.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme, kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dilmaç, O. ve Öztürk, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-7.
- Eğitmen, Z. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin resim dersine ilişkin tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Ersoy, A. (1995). *Sanat kavramlarına giriş*. Çelik, H. (Ed.). İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- Erbay, M. (1997). *Plastik sanatlar eğitiminin gelişimi*: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Erinç, S. M. (2004). *Sanatın boyutları*. Ütopya Yayınevi.

- Erdoğan, İ. (1996). *İşletme yönetiminde örgütsel davranış*. İstanbul: Avcıol BasımYayın.
- Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları*. Ankara: İlke Yayınevi.
- Etike, S. (2001). *Cumhuriyet dönemi resim eğitimi*. Ankara: Güldiken Yayınları.
- Fischer, E. (1990). *Sanatın gerekliliği*. (Ç. Çapan, Çev). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Gökay, M. (2005). İlköğretim resim-iş eğitiminde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin uygulanması. V. Özsoy (Ed.). *İlköğretim sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (s. 75-99). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Güneş, F. (2013). *Sınıf yönetimi*. Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Helvacı A. ve Şahin, B. (2007). Eğitimle ilgili temel kavramlar. F. Ereş (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* (s. 1-19). Ankara: Maya Yayın Dağıtım.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum algı iletişim*. Ankara: Elips Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kehnemuyi, Z. (1995). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Keser, N. (2005). *Sanat Sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. T. (1991). *Sanatta eğitim, görmek, anlamak, yaratmak*. Ankara: Eğitim Kitabevi.
- Kırıçoğlu, O. T. (1995). Ülkemizde resim-iş öğretmeni yetiştirme sorunları. İnci S. (Ed.), *Eğitsel etken olarak güzel sanatlar sanat eğitiminin geleceği semineri içinde* (s. 139-149). Türk-Alman kültür işleri kurulu yayın dizisi.
- Kırıçoğlu, O. T. ve Stokrocki, M. (1997). *İlköğretim sanat öğretimi*. YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ankara.

- Mercin, L. ve Alakuş A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.
- Mercin, L. (2011). Sanat nedir? . A.O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 1-12). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. (1985). 25/1985 *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti öğretmenler yasası*.
<http://www.mebnet.net/sites/default/files/tuzukler/ae257-86.pdf>
 adresinden elde edildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (1992). *İlköğretim kurumları resim-iş dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Genel Müdürlüğü resim-iş öğretmen Kılavuzu ilköğretim I. kademe*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. (2005). *Kıbrıs Türk eğitim sistemi*.
<http://talimterbiye.mebnet.net/kibristurkegitimsistemi.pdf> adresinden elde edildi.
- Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. (2016). Temel eğitim görsel sanatlar dersi öğretim Programı. <http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/2017-2018/OgerimProgramlari/gorselsanatlar.pdf> adresinden elde edildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Görsel sanatlar dersi öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=358> adresinden elde edildi.
- Orhun, F. B. (2005). Resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 19-29.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi I*. Eskişehir. Kaan Kitabevi.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Şimsek, M. Ş., Akgemci, T. ve Çelik, A. (2008). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Telli, H. (1990). Orta öğretim kurumlarında sanat eğitimi sorunları. İnci S, Ömer A, Ayşe, O. (Ed.). *Türk Eğitim Derneği 8. Öğretim Toplantısı* içinde (s. 80-89). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik sanatlar*. Ankara: Detay Yayınevi.
- Türkdoğan, G. (1984). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Tolstoy, L. N. (2012). *Sanat nedir?* A. A. İnal (Ed.), (M. Beyhan, Çev). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi, kavramlar, ilkeler, yöntemler, kuramlar ve uygulamalar*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*. Ankara.(1.Baskı): Nobel Yayın Dağıtım.
- Vural, D. Ü. (2011). Çocuğun sanatsal (Grafiksel) gelişim basamakları. A.O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 129-165). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (2005). *Resimleriyle Çocuk. Resimleriyle Çocuğu Tanıma*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yetişken, H. (1992). *Estetiğin ABC'si*. İstanbul: Simavi Yayınları.
- Yılmaz, M. (2007). Görsel sanatlar eğitiminde işbirlikli öğrenme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2) , 747-756.
- Yolcu, E. (2009) *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.

Yurdakul, İ. (1990). Orta öğretim kurumlarında sanat eğitimi sorunları. İnci S, Ömer A, Ayşe O. (Ed.). *Türk Eğitim Derneği 8. Öğretim Toplantısı* içinde (s. 80-89). Ankara: Türk Eğitim Derneği.

EK. 1. KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu anket İlkokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Soruları samimiyetle cevaplamanız bizim için önemlidir. Size uygun gelen seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Tez çalışmama verdiğiniz destekten dolayı teşekkür ederim.

Alper AKARCA

Yakın Doğu Üniversitesi

Resim-İş Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Cinsiyetiniz Kız () Erkek ()

2.Yaşınız.....

3. Sınıfınız.....

4.Eğitsel Kol Faaliyeti

7.Ailenizde Görsel Sanatlar ile ilgilenen kimse var mı?

Evet () Hayır ()

EK. 2. GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

	Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Kendinize uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum Tamamen
1	“Görsel Sanatlar” dersinin süresinin daha uzun olmasını isterim.				
2	“Görsel Sanatlar” dersinde sıkılırım.				
3	“Görsel Sanatlar” dersi benim için zordur.				
4	“Görsel Sanatlar” dersinde kendimi mutsuz hissederim.				
5	“Görsel Sanatlar” dersinin benim için önemi yoktur.				
6	İleride “Görsel Sanatlar” ile ilgili (ressam, heykeltıraş, grafiker gibi) bir meslek seçmek isterim.				
7	“Görsel Sanatlar” dersi eğlenceli bir derstir.				
8	“Görsel Sanatlar” dersinde bulunmaktan mutlu olurum.				
9	“Görsel Sanatlar” dersi ile ilgili bilgilerimi artırmak için ders dışında bir çaba göstermem.				
10	“Görsel Sanatlar” dersini kolay anlarım.				
11	Derslerimin içinde en çok “Görsel Sanatlar” dersi etkinlikleri yaparken mutlu olurum.				
12	“Görsel Sanatlar” dersine ayrılan süresinin daha az olmasını isterim.				
13	“Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula daha mutlu giderim.				
14	“Görsel Sanatlar” dersinde yaptığım etkinliklerle ilgili konuşmaktan mutlu olurum.				
15	“Görsel Sanatlar” dersi olduğu gün okula gitmek istemem.				
16	Diğer derslerle karşılaştırdığımda “Görsel Sanatlar” dersinde daha mutlu olurum.				
17	“Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlik yapmam.				
18	“Görsel Sanatlar” dersinde etkinlikleri yapmakta zorlanırım.				
19	“Görsel Sanatlar” dersine çalışırken sıkılırım.				

20	“Görsel Sanatlar” dersinde yeni konular öğrenmek beni heyecanlandırır.				
21	“Görsel Sanatlar” dersi ödevlerini keyifle yaparım.				
22	“Görsel Sanatlar” dersinde yapılan etkinlikler ilgimi çekmez.				
23	“Görsel Sanatlar” dersinde kendimi rahat hissedirim.				
24	“Görsel Sanatlar” dersindeki etkinlikler beni dinlendirir.				
25	“Görsel Sanatlar” dersi çok sevdiğim dersler arasındadır.				
26	“Görsel Sanatlar” dersi ilgi duyduğum bir ders değildir.				
27	Boş zamanlarımda resim yapmaktan hoşlanırım.				
28	“Görsel Sanatlar” dersinde öğrendiğim konularla ilgili ders dışında etkinlikler yaparım.				

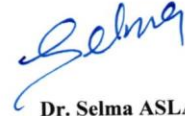
EK. 3. GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN KULLANIM İZNİ

GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

Sayın ...Alper AKARCA.....

İlköğretim öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla 2014 yılında tarafımdan geliştirilen, toplam 28 maddeden oluşan “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”ni YÜKSEK LİSANS çalışmanızda kullanabilirsiniz.

16.10.2017

Dr. Selma ASLANTAŞ

Adres
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi,
selmaaslantas@hotmail.com

EK. 4. KKTC MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI İZİN YAZISI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: İÖD.0.00-35/2017/1B **3299**

Lefkoşa, 26 Ekim 2017

Sayın Alper AKARCA,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

Müdürlüğümüze bağlı ilkokullardaki öğrencilere uygulamak istediğiniz “**İlkokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Karşı Tutumları**” konulu çalışma Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların **Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü**’ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Hakkı BAŞARI
Müdür Muavini
ve
Müdür (V)

/FB

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK.5. BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU İZİN YAZISI

30.03.2018

Sayın Alper Akarca

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2017/40 proje numaralı ve "İlkokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları: KKTC Örneği" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

EK. 6. ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı: Alper AKARCA

Doğum Yeri ve Tarihi: Altındağ – ANKARA / 12.01.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş
Öğretmenliği Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı

İletişim

E-Posta Adresi: alperakarca@gmail.com

Tarih: /05/2018

EK. 7. ORIJİNALLIK RAPORU

ORIJİNALLIK RAPORU

%13

BENZERLİK ENDEKSİ

%11

İNTERNET KAYNAKLARI

%6

YAYINLAR

%7

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

earsiv.arel.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%1

2

Submitted to Konya Necmettin Erbakan University

Öğrenci Ödevi

%1

3

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

earsiv.arel.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

5

ttkb.meb.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

6

www.huseyinkomurcuoglu.com

İnternet Kaynağı

%1

7

Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

%1

8

bys.trakya.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1